

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE
TRESTNÍ ODPOVĚDNOST SPORTOVců
ZA SPORTOVNÍ ÚRAZY

Hana Šaročová

Plzeň

2019

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci na téma *Trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy* zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým“

Plzeň, březen 2019

.....
Hana Šaročová

Děkuji vedoucímu mé diplomové práce, JUDr. Petru Kybicovi, Ph.D., za jeho ochotnou spolupráci, za odborné a cenné rady, vstřícnost a osobitý přístup. Mé poděkování patří rovněž doc. JUDr. Janu Kocinovi, Ph.D., který mi poskytl užitečné podklady.

Obsah

1. ÚVOD.....	1
2. PRÁVO A SPORT	4
2.1 Pojem sport.....	4
2.2 Pojem sportovní úraz	7
2.3 Vzájemný vztah práva a sportu	8
2.3.1 Historický exkurz.....	8
2.3.1.1 Sport a odpovědnost za sportovní úrazy ve starověkém Řecku	9
2.3.1.2 Sport a odpovědnost za sportovní úrazy ve starém Římě	11
2.3.1.3 Sport a odpovědnost za sportovní úrazy ve středověku	13
2.3.2 Novodobé pojmání vztahu práva a sportu.....	15
2.3.2.1 Existuje sportovní právo?	16
3. PRÁVNÍ ÚPRAVA.....	20
3.1 Právní a sportovní normy	20
3.2 Právní úprava v České republice	23
3.3 Odpovědnost sportovců ve Spolkové republice Německo	24
4. SOUKROMOPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST SPORTOVců ZA ZRANĚNÍ	30
4.1 Odpovědnost sportovců ve vztahu k občanskému zákoníku	31
4.2 Soudní praxe vztahující se k soukromoprávní odpovědnosti sportovců	35
5. TRESTNĚPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST SPORTOVců ZA ZRANĚNÍ	40
5.1 Subsidiarita trestní represe ve sportu - Nejvyšší soud sp. zn. 3 Tdo 1355/2006	41
5.2 Posuzování trestněprávní odpovědnosti za zranění	43
5.3 Úmyslné způsobení sportovního zranění	45
5.4 Sport individuální, kolektivní a bojový – kategorizace sportu dle míry fyzického kontaktu sportovců	47
6. OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST	50
6.1 Nutná obrana	50
6.2 Svolení poškozeného	51
6.3 Přípustné riziko.....	54
6.4 Výkon dovolené činnosti a výkon povolání.....	56
6.5 Sportovní riziko	57
7. ODPOVĚDNOST V BOJOVÝCH SPORTECH.....	59
8. ODPOVĚDNOST V KOLEKTIVNÍCH SPORTECH	63

8.1 Fotbal	65
9. PRAKTICKÁ ČÁST	68
10. ZÁVĚR	73
11. RESUMÉ	75
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	77
Komentářová literatura	78
Odborné články	78
Právní předpisy.....	79
Soudní rozhodnutí	80
Internetové zdroje.....	81
Ostatní zdroje	82

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

Ústava	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR
Listina	Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
TrZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon
FAČR	Fotbalová asociace České republiky
NS	Nejvyšší soud České republiky
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch - německý občanský zákoník.

1. ÚVOD

Trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy jako téma mé diplomové práce jsem si zvolila z toho důvodu, že uvedenou tematiku považuji za velmi zajímavou. Nejasnosti a rozporuplnosti v právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy ve mně vzbuzují spoustu otázek a chuť se uvedenou problematikou zabývat. Vzhledem ke zvyšování počtu případů, kdy jsou různé aspekty sportovních aktivit předmětem trestního i soudního řízení, si pokládám otázku, v jakém rozsahu by mělo dopadat právo na sport a jakým způsobem přistupovat k právní odpovědnosti sportovců. Bezpochyby se jedná o velmi složitou problematiku, jež doposud nebyla uspokojivě vyřešena a k níž se české právní prostředí vyjadřuje spíše sporadicky, prostřednictvím několika málo soudních rozhodnutí. Ve srovnání s bohatě propracovanou zahraničí doktrínou, lze konstatovat, že v tuzemsku postrádáme nějakou ustálenější doktrínu právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy.

Tuzemská právní nauka se sportovnímu právu, respektive sportovně-právní odpovědnosti, začala věnovat poměrně pozdě. A to je jeden z důvodů, proč není česká doktrína v této oblasti příliš bohatá. Za jednoho z nejvýznamnějších autorů považuji především doktora Michala Králíka, který se problematice sportovního práva i odpovědnosti sportovců věnuje téměř dvacet let. Jeho přínos považuji za mimořádný, neboť nevím o nikom, kdo by se danou tematikou zabýval v takovém rozsahu jako právě on.

Z průzkumu, který v únoru roku 2018 provedla výzkumná agentura Kantar CZ, vyplývá, že každý druhý Čech alespoň jednou týdně sportuje a více než tři čtvrtiny Čechů fandí nějakému sportu. Profesionální sport se snaží zaujmout pozornost co největšího množství diváků. Jeho atraktivitu zvyšuje ustavičné zlepšování sportovních výkonů, zápal do hry, větší dravost i agresivita. Všechny tyto atributy by mohly být důvodem vzniku sportovních úrazů, které často přilákají i mediální pozornost. S ohledem na oblíbenost sportu ve společnosti by má práce mohla zaujmout většinu čtenářů.

Již v úvodu své práce bych ráda podotkla, že právně odpovědným může být v oblasti sportu nejen samotný sportovec, ale i trenér, rozhodčí, organizátor sportovního utkání či zřizovatel sportovních zařízení. Analyzovat odpovědnost

všech těchto subjektů však není předmětem této práce. Primárně se budu zaměřovat na odpovědnostní vztahy sportovců.

Diplomovou práci člením do osmi hlavních kapitol. V první kapitole se zabývám definicí pojmu *sport*, jakož i pojmu *sportovní úraz*. Dále vymezuji vzájemným vztah práva a sportu, V krátkosti nastiňuji i historický vývoj odpovědnosti za sportovní zranění. Závěr první kapitoly jsem věnovala novodobému pojmání vztahu práva a sportu, kde současně rozebírám otázku existence sportovního práva. Vymezení sportovního práva je dle mého názoru nutné především pro uvedení do celého kontextu problematiky.

Druhou kapitolu zaměřuji na právní úpravu předmětné problematiky. Vymezuji zde právní i sportovní normy a následně je podrobuji komparaci. V rámci této tematiky jsem neopomněla zmínit současnou právní úpravu v České republice a pro srovnání čtenářům přibližuji i právní úpravu a judikaturu v Německu, neboť právě tento stát má s danou problematikou na evropském kontinentě pravděpodobně nejvíce zkušeností.

Následující část diplomové práce jsem věnovala soukromoprávní odpovědnosti sportovců za zranění, a to jak ve vztahu k občanskému zákoníku, tak i z pohledu soudní praxe, kdy uvádím nejdůležitější tuzemské judikáty řešící danou tematiku. Již v úvodu této kapitoly vysvětluji rozdíl mezi civilní a veřejnoprávní odpovědností a dále definuji *odpovědnost* jako takovou.

Na výše uvedené navazuji kapitolou nesoucí název jako celá má diplomová práce, tedy *Trestněprávní odpovědnost sportovců za zranění*. Zde zmiňuji dle mého názoru nejdůležitější relevantní judikaturu. V rámci této kapitoly jsem se pozastavila nad subsidiaritou trestní represe ve sportu a analyzuji rozhodnutí Nejvyššího soudu, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006. V podkapitole zvané *Posuzování trestněprávní odpovědnosti za zranění* rozebírám obecné zákonné znaky (tj. dosažení stanoveného věku, přičetnost a u mladistvých rozumovou a mravní vyspělost) i znaky skutkové podstaty trestného činu (tj. objekt, objektivní stránka, subjekt, subjektivní stránka a protiprávnost), které zákonodárce vyžaduje pro založení trestní odpovědnosti. V závěru této kapitoly kategorizuji sport podle míry fyzického kontaktu sportovců.

Šestou, podle mého mínění velmi důležitou kapitolu, zaměřuji na okolnosti vylučující protiprávnost a podrobně rozebírám instituty jako je nutná obrana, svolení poškozeného, přípustné riziko a výkon dovolené činnosti a výkon povolání.

S ohledem na dynamický vývoj sportu, kdy se počet případů trestní odpovědnosti ve sportu zvyšuje, začalo české právní prostředí uvažovat o vymezení tzv. *sportovního rizika* v zákoně, a právě k této skutečnosti se také zmiňuji.

V následujících kapitolách přibližuji odpovědnost sportovců v bojových sportech a odpovědnost v kolektivních sportech. Za dodržení povinnosti mlčenlivosti v praktické části mé diplomové práce analyzuji případ, v němž Krajský soud v Plzni vydal rozhodnutí sp. zn. 15 Co 287/2009, které však veřejnosti není příliš známo, jelikož nebylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek ani v žádném právnickém periodiku. Dozvěděla jsem se o něm z monografie doktora Králíka.

Diplomová práce by měla mít teoretický charakter a využívat především metodu analýzy a komparace. Analýze podrobuji především jednotlivé právní koncepce týkající se otázky ingerence práva do této společenské oblasti, teorie právní odpovědnosti sportovců, jednotlivé okolnosti vylučující protiprávnost a též i judikaturu soudů, zejména pak nepublikovaný rozsudek Krajského soudu v Plzni, sp. zn. 15 Co 287/2009. Komparaci využívám při rozebírání jednotlivých právních teorií či při srovnávání tuzemského a zahraničního právního prostředí. Ze získaných poznatků pak provádím syntézu. Cílem mé práce není nalézt východisko této komplikované problematiky, ale poskytnout na ni ucelený pohled od historie až po současnost a zároveň čtenářům přiblížit tuzemskou právní doktrínu i soudní praxi.

2. PRÁVO A SPORT

2.1 Pojem sport

Na úvod své práce bych ráda vymezila pojem *sport*. Každý z nás si jistě umí představit, co sport jako takový zhruba zahrnuje, a dokázal by i vyjmenovat některé sportovní disciplíny. Jeho definice však může být mnohem složitější. To je dáno zejména tím, že mnoho tuzemských i zahraničních teoretiků vymezuje sport odlišně. V zásadě se však valná většina autorů shoduje na základních charakteristických znacích, jimiž jsou tělesná aktivita sportovce, určení pravidel, soutěžní povaha a svoboda, kterou se často míní jak svoboda dobrovolné účasti, tak i svoboda v rozhodování.

Dle nejrůznějších hledisek lze sport kategorizovat na jednotlivá odvětví, a to například na sporty individuální a kolektivní, kontaktní a bezkontaktní, anebo na soutěžní a bojové sporty. Dále můžeme rozlišovat amatérskou sportovní činnost, která se většinou uskutečňuje ve volném čase pro zábavu, a profesionální sportovní činnost, již sportovec vykonává na vrcholové úrovni za účelem získání finančních odměn. I z důvodu tohoto širokého členění není snadné stanovit jednotnou definici sportu jako takového.

Postupem času se sport stal nedílnou součástí lidské společnosti a bývá ve světě považován za naprostý fenomén. Dokáže lidem přinášet dramatické napětí, hluboký prožitek i uspokojení. Často se pojí s relaxací, s odstraňováním stresu, a dokonce plní důležitou roli při předcházení závislosti na alkoholu nebo na drogách.

Původní význam slova sport je odvozován z latinského slova *disportare*, či ze starofrancouzského *désporter* nebo z anglického *disport*, jež lze interpretovat jako zábavu či aktivitu představující odklon od vážných věcí denního života. Zaujala mne definice, kterou uvádí Ottův slovník naučný a která zní: „*Sport, angl., hra, zábava, značí po výtce nezištnou zábavu spojenou s vynikajícím nějakým cvikem tělesným a provozovanou většinou pod širým nebem (...) Charakteristickou známkou sportu jest jistá ctižádost, která snaží se dosíci výsledků co nejlepších a vede k závodům, avšak často svadí k různým výstřelkům a honbě za cenami (...)*“

nezřídka i zdraví škodí, na úkor sportu samého, jenž svou podstatou jest výborným prostředkem k utužení zdraví.“¹

Už v minulém století se mnoho tuzemských teoretiků pokusilo definovat sport. Kupříkladu V. Fiala pojímal sport obdobně jako J. Otto, tedy jako *„pohybovou hru, zábavu původně rekreačního charakteru, provozovanou na čerstvém vzduchu, nyní pohybovou činností jednak za účelem rekreačně-zdravotním a výchovným, jednak vysloveně za účelem soutěžním, závodním. Tato činnost se vyznačuje snahou po nejvyšším tělesném výkonu a po vítězství nad sportovním soupeřem podle pevných mezinárodně platných pravidel...“* Odlišné vymezení přinesl J. Titl, jenž považoval sport za formu tělesné výchovy se specifickými prvky, jako je snaha o dosažení maximálního výkonu, specializace, soutěžení, závodění a trénink.² Zaujalo mne pojetí sportu uvedené v předmluvě knihy *Právo ve sportu*³, na základě kterého doktor Králík charakterizuje sport jako jev, který lze snadno konstatovat, ale těžko analyzovat, neboť se tento pojem jakoby podvědomě snaží zbavit omezujících pravidel i legislativních opatření a usiluje o fungování pouze v rámci svých zákonitostí.

S definicí sportu se lze setkat i v pramenech práva určitého státu. Tento pojem se však v našem právním řádu objevuje okrajově a nekomplexně. Je možné na něj narazit například v zákoně č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, v jehož ustanovení § 18 písm. b) je mimo jiné stanoveno, že do samostatné působnosti městské části náleží i sport. S tímto termínem pracuje i zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.

Prakticky jediným tuzemským právním předpisem, jenž by mohl být považován za zvláštní sportovně-právní předpis, je zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu. Ve světle tohoto zákona lze sport chápat jako sociální právo, neboť v jeho ustanovení § 1 je uvedeno, že *„tento zákon vymezuje postavení sportu ve společnosti jako veřejně prospěšné činnosti a stanoví úkoly ministerstev, jiných správních úřadů a působnost územních samosprávných celků při podpoře sportu.“* Ustanovení § 2 odstavce 1 zákona o podpoře sportu přináší definici sportu, která zní: *„Sportem je pro účely tohoto zákona každá forma tělesné činnosti, která si prostřednictvím organizované i neorganizované účasti klade za cíl harmonický*

---

¹ OTTO, Jan. *Ottův naučný slovník*. Díl XXIII. Praha: nakladatel J. Otto, 1905. s. 908 – 909.

² KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 31.

³ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 278.

rozvoj tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů, upevňování zdraví a dosahování sportovních výkonů rekreačně nebo v soutěžích všech úrovní, a to individuálně nebo společně.“ Z tohoto vymezení je zřejmé, že zákonodárce při sestavování mnou zmíněného zákona vycházel z Evropské charty sportu z roku 1992,⁴ což mimo jiné prokazuje stále narůstající pozitivní vliv mezinárodního práva. O vlivu tohoto evropského pramene práva svědčí i důvodová zpráva k návrhu zákona o podpoře sportu, která na něj odkazuje.

Z výše uvedené zákonné definice lze dovodit, že sportem nebudou aktivity, jež nezahrnují činnost samotného člověka, tudíž u takových kohoutích zápasů či obdobných bojů zvířat pochybuji o jejich sportovní povaze. Zákon za sport nepovažuje ani činnosti, které neslouží k rozvoji tělesné či psychické kondice jedince, takže soutěže v pití alkoholu a činnosti obdobného rázu se rozhodně nebudou vztahovat pod tento pojem.⁵

Na základě shora uvedeného lze dojít k závěru, že i když se soudobé pojetí sportu zdá být naprosto zřejmé a snadno vystihnutelné, realita je jiná. Stanovit všeobecnou definici, kterou by bylo možné vztáhnout na všechny sportovní disciplíny, je nepochybně velmi těžké. Považuji za vhodné zde citovat M. Slushera, který tvrdil, že *„sport se stejně jako náboženství vzpírá definici. Jde svým způsobem za hranici terminologie, jelikož neobsahuje jádro, které by mohlo být identifikováno.“*⁶ Tento problém je zejména způsoben neustálým dynamickým vývojem sportu, vznikem nových sportovních disciplín a sportovních pravidel. Michal Králík dále uvádí, že *„sport existoval, existuje a bude existovat i bez toho, zda ho právo posvětil svou definicí“*⁷, a proto neexistenci jednotné definice sportu nepřikládám zásadní význam. Je potom otázkou, zda má smysl se o takovéto vymezení sportu vůbec pokoušet. Dle mého názoru, je definice tohoto fenoménu nepotřebná a mohla by napáchat víc škody než užitku. Mělo by postačit obecné vymezení sportu s tím, že bude dán prostor pro jeho další rozvoj.

---

⁴ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Evropská charta sportu* [online]. Vydáno 12. 10. 2006. [cit. 23. listopadu 2018]. Dostupné na WWW: <http://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu>

⁵ KUČERA, Pavel; PTÁČEK, Michal. Několik poznámek k trestní odpovědnosti ve sportu. *Trestní právo: odborný časopis pro trestní právo a obory související*. 2009. č. 1. s. 3 – 6. ISSN 1214-3758.

⁶ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. s. 9.

⁷ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 27.

2.2 Pojem sportovní úraz

Obdobně jako sport není ani *sportovní úraz* či sportovní zranění nikde definováno, a tak si každý pod tímto pojmem může představit něco jiného. Obecně ho lze chápat jako újmu na zdraví způsobenou vlastním nebo cizím zaviněním v souvislosti s výkonem sportovní činnosti.⁸ Ve sportovním prostředí se objevuje široká škála úrazů vyžadujících individuální přístup. Právní praxe často diferencuje úrazy dle toho, zda byly způsobeny úmyslně nebo neúmyslně.

Ohlédneme-li se do minulosti, zjistíme, že v oblasti sportu již bylo způsobeno mnoho úrazů, které skončily těžkou újmou na zdraví, či dokonce smrtí. Veřejnost o nich mnohdy nemá ani tušení. Ráda bych zmínila některé z nich. V roce 1931 upadl brankář skotského týmu Celtic J. Thompson do bezvědomí poté, co mu protihráč prorazil lebku. I když byl okamžitě převezen do nemocnice, z kómatu už se nikdy neprobral. Tragickou smrtí zemřel i český fotbalový brankář Václav Oplt, který se roku 1972 v posledních sekundách celostátního zápasu prudce srazil s protihráčem Hruškou. Bohužel nebylo v silách lékařů tento lidský život zachránit. Další úmrtí přímo na hřišti se přihodilo, když útočník úmyslně kopl L. Zuniga, hráče z kolumbijského týmu Santa Rose de Cabal, do rozkroku. Mnoho z vás jistě zaregistrovalo neštěstí, které se roku 2006 stalo nadějněmu brankáři Petru Čechovi. Během zápasu v Readingu irský fotbalista S. Hunt, kolenem vrazil do Čechovy hlavy a prorazil mu lebeční kost. Díky tomu, že byl Čech operován v Oxfordu, kde je nejlepší neurochirurgické centrum v Anglii, zůstal bez následků. Obdobné nehody se bohužel stávají i v jiných sportovních disciplínách než jen ve fotbale. Kupříkladu nehody ve vrhu kladivem nejsou ničím neobvyklým. Takto přišla o život osmnáctiletá atletka Z. Krejčová, kterou při závodech v Turnově během soutěže mužů zasáhlo sportovní kladivo, jež vyletělo přibližně pět metrů mimo výšeč.⁹ Myslím, že už jen kvůli takovému množství případů by právo nemohlo stát stranou a tuto problematiku vůbec neřešit.

---

⁸ ČORBA, Jozef; et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 61.

⁹ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 3 - 5.

2.3 Vzájemný vztah práva a sportu

2.3.1 Historický exkurz

Vzájemný vztah práva a sportu si prošel relativně dlouhým historickým vývojem a myslím si, že ho ještě čeká dlouhá cesta. Jisté známky jejich koexistence můžeme zaznamenat už v dobách před naším letopočtem. První psané právní normy regulující fyzickou aktivitu byly objeveny v Mezopotámii. Avšak vystihnout historické vazby mezi těmito pojmy není snadné, a to z důvodu nedostatku historicko-právních pramenů. V dochovaných pramenech jsou k dané problematice uvedené jen zmínky. Eventuální komplexní zpracování právního aspektu sportu a sportovních úrazů by mělo v současnosti neocenitelnou hodnotu, neboť lidé se do dějin ohlížejí zejména v případech, kdy jim dnešní doba nedává odpovědi na položené otázky. Toto platí nejen v právu, ale i ve všech oblastech lidského života. K uvedené myšlence se vyjádřil německý právník Andreas Wacke, když relativně výstižně uvedl: „*Kdo má v úmyslu právo vědecky pěstovat, neměl by tak činit z perspektivy jezevčíka, který vidí jen to, co leží před jeho nosem, ale nezná cestu, kterou jsme prošli v průběhu dvou tisíciletí.*“

Určité systémy organizace sportu pamatuje starověké Řecko a Řím. Prvotní vazby práva a tělesných aktivit byly zapříčiněny zejména negativními důsledky těchto činností. Toto období se podepsalo na rozvoji sportu jako takovém, a též i na ingerenci státu do této oblasti. Jedním z nejdůležitějších faktorů, který ovlivnil řecký vývoj sportu, byly Olympijské hry konané k Diově počtě již od roku 776 před naším letopočtem.¹⁰

Před nástupem Olympijských her, ve kterých se bojovalo o vítězství a slávu, zde byly zápasy, v nichž, jak popisuje Homér, bylo cenou pro vítěze dvanáct volů a pro poraženého čtyři voli, tedy válečná kořist.¹¹ Homérovo dílo svědčí o existenci norem regulující průběh a způsob tělesných aktivit již v této době. Homér, básník považovaný za autora starořeckého hrdinského eposu Ilias a eposu Odyssea, je mimo jiné považován za nejstaršího sportovního kronikáře. Jeho dílo ocení zejména ti, již se budou snažit pochopit právní přístup antické společnosti k zápasům

---

¹⁰ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 25 - 29.

¹¹ Toto přirovnání má svůj základ v Iliadě, kde Homér popisuje zápas mezi Aiósem a Odysseem, kdy za vítězství byla vypsána jako cena trojnohý kotel mající hodnotu dvanácti krav a poraženému náležela dívka mající praktické dovednosti, jež byla oceněna na čtyři krávy.

či k jiným aktivitám, které v současné době označujeme termínem sport. Řekové pojem sport totiž ještě neznali.¹²

Ve Spartě i v Athénách se uplatňoval státem řízený systém tělesné výchovy, který měl válečnický charakter, jelikož směřoval hlavně k přípravě na válečné konflikty. Athéňané však na rozdíl od Sparty odmítali příliš velké státní zásahy a upřednostňovali dobrovolnost a sportovní soutěžení.

2.3.1.1 Sport a odpovědnost za sportovní úrazy ve starověkém Řecku

Jelikož je má práce zaměřená především na odpovědnost sportovců za sportovní úrazy, ráda bych se zmínila i o tom, jak antické Řecko přistupovalo k této problematice. Uplatňovaly se zde dvě základní koncepce. První koncepce, jejímž zastáncem byl řecký filozof Platón, pohlížela na sport jako na válečnou přípravu a způsobená tělesná zranění chápala jako určitou společenskou potřebu. Platón se k problematice sportovních úrazů vyjádřil ve své sbírce *Zákony*, kde uvádí: „*Jestliže někdo při zápasech (...) neúmyslně usmrtí některého druhu, buď na místě, nebo tak, že později podlehne zranění, nebo stejným způsobem ve válce (...), ať se očistí podle zákona o těch případech přineseného z Delf a budiž čist.*“¹³ Druhá koncepce považovala sportovní činnost za jakýsi harmonický rozvoj těla a ducha jednotlivce, jenž při vzniku zranění nepodléhá právnímu postihu. Trestáno bylo pouze jednání, kterým byl úraz způsoben úmyslně.

Z dochovaných pramenů lze vyčíst, že už od počátku antického Řecka bylo v souvislosti s tělesnou činností uvažováno i o riziku zranění. „*Jestliže někdo někoho zabije neúmyslně na závodech, nebo zastihnou v domě, nebo nepoznají jej ve válce, (...) za to nechť není stíhán pro zabití.*“¹⁴ Tuto ideu o neúmyslném zabití uváděl ve svých zákonech Solón,¹⁵ athénský zákonodárce a tvůrce první athénské ústavy.¹⁶ V době jeho života bylo zranění i smrt běžnou součástí některých sportovních disciplín. Právě Solónovy reformy se zásadním způsobem podílely

---

¹² KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 31.

¹³ ČORBA, Jozef; et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 30.

¹⁴ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 37.

¹⁵ Autorský původ citované právní normy není jednoznačný. Často se uvažuje i o Drakónovi, jako o dalším možném autorovi. Pavel Oliva ve své monografii Solón uvádí, že Drakónova zákonná opatření, jež se týkala i zabití, byla do Solónových zákonů převzata.

¹⁶ OLIVA, Pavel; *Solón*. Praha: Svoboda. 1971. s. 171.

na koncepci tělesné kultury, neboť umožnily přiznání politických práv, s nimiž se ruku v ruce neslo i právo na tělesnou kulturu, všem athénským občanům.¹⁷

Na Solónovy zákony navázal athénský právník a řečník Demosthenes, který se proslavil svými řečmi, jež vedl ve sněmu i na půdě soudu. V žalobě proti Aristokratovi se mimo jiné vyjádřil i k otázce úmyslného zabití při sportu, když řekl: „*Kdo při hře způsobí smrt jinému, bude zproštěn jakékoliv viny. Proč? Protože zákonodárce nebude posuzovat čin, ale úmysl. A jaký zde byl úmysl? Zvítězit nad živým, ne způsobit mu smrt. A jestliže se zabítý projevil jako slabší než ten druhý během únavné snahy o vítězství, bylo to příčinou všeho zlého; a za to se ani netrestá.*“¹⁸ Podobně jako Solón přikládal tento významný řečník posuzování úmyslu velkou váhu a beztrestnost odůvodňoval absencí úmyslu protivníka usmrtit. Postih tedy nebyl vyloučen v případě, kdy protivník způsobil úraz úmyslně. Na základě shora uvedeného lze dojít k závěru, že starověké Řecko považovalo sport za jakousi okolnost vylučující protiprávnost.

Ve starověkém Řecku nebylo ničím neobvyklým, že sportovní činnosti regulovaly jak normy právní, tak i normy sportovní. Na dodržování sportovních pravidel dohlíželi *Hellanodikové*.¹⁹ Mezi nejoblíbenější sporty patřil box a *pankration*.²⁰ V tehdejšímu boxu byly umožněny pouze údery do hlavy a do obličeje, což přirozeně zvyšovalo nebezpečí úrazu. Vítězem se stal ten zápasník, který přinutil svého soupeře k tomu, aby se pro neschopnost pokračovat v boji vzdal, nebo ho srazil na zem, kde zůstal bezvládně ležet. Zápas skončil až vítězstvím jednoho z bojovníků. Pokud boj trval příliš dlouho, rozhodčí se souhlasem diváků nařídil tzv. *klimax*,²¹ který zajistil, že žádný zápas neskončil nerozhodně.

I přes krutost, kterou box a *pankration* dovolovaly, nebyl žádný bojovník oprávněn úmyslně zabít svého soupeře. Pokud během zápasu došlo k úmyslnému zabití, dostalo se zemřelému odškodnění. Během souboje tragicky zemřel například pankratista Arrhachion, kterého jeho soupeř během zápasu udusil. Na konci tohoto

---

¹⁷ Přiznání politických práv se však nevztahovalo na všechny vrstvy athénské obyvatelstva, jelikož Solón ze svých zákonů výslovně vyloučil otroky.

¹⁸ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 75 - 76.

¹⁹ Rozhodčí, které tehdejší společnost považovala za vážené a respektu hodné osobnosti.

²⁰ Jedno z nejstarších bojových umění na světě, jehož pravidla dovolovala kousání, škrábání, strkání prstů do úst nebo vydlobávání očí. Smrt zde nebyla ničím neobvyklým.

²¹ Situace, kdy se jeden z bojovníků, který byl určen losem, postavil, a aniž by se jakkoliv kryl, musel od soupeře přijmout úder. Pokud tuto ránu ustál, udeřil nekrytého protivníka zase on. Počet ran byl neomezený. Boj skončil ve chvíli, kdy jeden z bojovníků upadl vyčerpáním na zem.

nelítostného boje palcem gestikuloval úmysl vzdát se, avšak následně upadl do bezvědomí a už se neprobral. Hellanodikové jeho krutého protivníka diskvalifikovali a donutili ho, aby se vzdal olivové větévky ve prospěch Arrhachiona. Ověnění mrtvého bojovníka olivou se později stalo zvykem.²² Již v této době se můžeme setkat se sportovními sankcemi. Vedle diskvalifikace se objevovaly tresty jako je vymrskání metlou,²³ peněžité pokuta či vyloučením z Olympie.

2.3.1.2 Sport a odpovědnost za sportovní úrazy ve starém Římě

Problematické úrazů způsobených při sportu se věnovali také starořímscí právníci, kteří v této problematice zaujímali dva rozdílné postoje. Římané posuzovali sportovní úrazy jednak dle *Lex Aquilia*, zákona o protiprávním způsobení škody na cizím majetku z roku 286 př. n. l., a jednak podle názorů stojících mimo tento zákon. V první řadě se aplikoval zejména *Lex Aquilia*,²⁴ který se považuje za základ práva odpovědnosti za škodu a který byl konkretizován v Digestech.²⁵ Zaváděl pokutu, jako sankci za protiprávní úmyslné poškození movité věci, cizího otroka či dobytčete. Ulpianus za určitých podmínek nepovažoval zabití způsobené při sportovním souboji za protiprávní. Pokud například u protivníka absentoval záměr poškodit druhého, nekvalifikoval zranění způsobené během zápasu jako protiprávní.²⁶ Ulpianus přikládal velkou váhu i slávě a statečnosti, když k nim přistupoval jako k jakýmsi skutečnostem, které mohou vyloučit protiprávnost škůdce.

Římský právník Fabius Mela k zajímavému případu nebezpečného holení²⁷ napsal: „*Jakmile si více lidí hrálo s míčem a jeden z nich hodil míč prudce, míč*

---

²² KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 44 - 45.

²³ Ryze sportovní sankce, kdy rozhodčí mající v průběhu zápasu v ruce metlu, vymrskal atleta, který porušil pravidla hry.

²⁴ SÁDOVSKÝ, Stanislav. *Právní aspekty násilí ve sportu*. Praha: Karolinum, 2010. s. 28.

²⁵ Digesta, celým názvem *Digesta seu Pandectae* neboli Sběrka vše obsahující, byla sbírka spisů antických římských právníků, která obsahuje převážně soukromé právo.

²⁶ Jedná se o jedno z Ulpianem vytyčených pravidel – pravidlo *alterum non laedere*, tedy druhému neškodit. Ulpianus mimo jiné řekl *Iuris praecepta sunt haec: honeste vivere, alterum non laedere, suum cuique tribuere*, což v překladu znamená „Právo přikazuje toto: poctivě žít, druhému neškodit, každému dávat, co mu náleží.“

²⁷ Sportovní literatura vydávaná již od 30. let 20. století se velmi často zabývá případem nebezpečného holení, jelikož ten je ze své podstaty považován za učebnicový příklad dvojkoľejnosti názorů římských právníků na vzájemný vztah sportu a práva.

spadl na holiče, který právě holil otroka, a přiložený nůž podřezal otrokovi hrdlo, tak odpovídá podle Lex Aquilia ten, koho se týká zavinění. Proculus řekl, zavinění se týká holiče. A skutečně, pokud holil tam, kde se obvykle hraje, (...) připočítává se mu zavinění. I když nelze neprávem ani uvést to, že kdo důvěřuje holiči, jenž má stoličku na nebezpečném místě, musí sám nést důsledky.“ V návaznosti na tento případ stanovil Mela, v souladu s koncepcí Aquiliova zákona, obecnou zásadu, podle níž za smrt otroka musí nést odpovědnost ten, kdo ji zavinil. Zda zavinění připadne na hráče či na holiče, však nestanovil. Negativní důsledky způsobené v průběhu hry, se těžko přisuzují hráči, který dodržel pravidla provozované hry. Skutečnost, že úder do míče byl větší než obvykle, není možné považovat za zavinění sportovce. Situace, kdy míč opustí hrací plochu, je nedílnou součástí her. S tím by měl počítat i divák, a přizpůsobit tomu své chování, jelikož při běžném průběhu hry je odpovědnost diváka větší než odpovědnost sportovce. Hráč by byl odpovědný až v případě, kdy by hodil míč po divákovi s úmyslem ho trefit. Podle právníka Procula měl být odpovědný právě holič. S touto koncepcí se ztotožňoval také Ulpianus, jelikož podle jeho přesvědčení lze holiči vytknout to, že nebezpečí mohl předvídat, když holil v blízkosti sportovních hřišť. Na obranu holiče však tvrdil, že každý, kdo se svěří do rukou holiče pracujícího na nebezpečném místě, by měl být sám odpovědný za případné negativní důsledky. Na základě světové judikatury a právní teorie lze usoudit, že přístup autorů z 20. století ke sportovním úrazům odpovídá koncepci o odpovědnosti holiče se spoluzaviněním otroka.²⁸

Další případ, kterým se museli Římané zabývat, pocházel z atletického prostředí, přesněji řečeno z oblasti hodu oštěpem, který též popsal Ulpianus. *„Dojde-li při hrách s házením oštěpem k usmrcení otroka, je zde dán prostor k posouzení žaloby z titulu zákona Aquilia. Jestliže však otrok přeběhl přes místo v době, kdy se jiní na cvičišti cvičili v hodu oštěpem, působnost zákona Aquilia odpadá vzhledem k tomu, že neměl v nevhodný čas přecházet přes místo určené k vrhání oštěpem. Kdo po něm však hodil oštěpem svévolně, musí ovšem nést odpovědnost ze zákona Aquilia.“*²⁹ Z uvedeného jasně vyplývá, že již v této době se myslelo na dnes uplatňovanou prevenční povinnost. V Římě se při posuzování

---

²⁸ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 53 -55.

²⁹ ČORBA, Jozef; et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 32.

právní odpovědnosti sportovců kladl důraz na škůdce, poškozeného, ale i na okolnosti vztahující se k místu úrazu.

2.3.1.3 Sport a odpovědnost za sportovní úrazy ve středověku

V raném středověku však bylo římské i řecké právo téměř pozapomenuto, jelikož zájem společnosti se obrátil k církvi a k věcem duchovním, a sport tak logicky upadal. Negativnímu vztahu ke sportu napomohl především odmítavý postoj ze strany světské moci. Pro tuto dobu je charakteristický právní partikularismus, což znamená, že zde existovalo jak právo církevní, tak i právo světské. Jejich společným rysem bylo přiznání určité míry imunity pro osoby, které při sportu způsobily zranění. I přes pokles oblíbenosti sportu se z této doby dochovala relativně podrobná právní úprava odpovědnosti sportovců za úrazy. Pro tuto dobu jsou typické rytířské turnaje, jež měly herní i právní charakter.³⁰

Církevní právo zakazovalo duchovním účast na hrách. Při porušení těchto zákazů následovaly přísné sankce. Papežové proti turnajům bojovali zejména kvůli ochraně života a zdraví účastníků, ochraně koní a kvůli finanční náročnosti. Tělesné aktivity však nebyly zcela omezeny. Proti zákazům sportu se ohrazovali svěští právníci a ospravedlňovali turnaje argumentem, že se jedná o tělesná cvičení, která mají základ vojenského výcviku a která napomáhají rozšiřování křesťanství.³¹ Nepřetržitě vydávání zákazů ve 12. a 13. století svědčí o neúspěšnosti církevní moci v této oblasti.

Podstatou kanonického práva byl dualismus mezi *res licita*³² a *res illicita*,³³ na němž byla založena nauka o vině. Míčové hry, běhání, hod oštěpem či jízda na koni, to vše byly tzv. *ludi permissi*, tedy hry dovolené, kterých se mohli účastnit kněží a mnichové. Skutečnost, že byly tyto hry dovolené, ještě neznamenalá beztrestnost účastníka dané hry, jelikož kanonické právo pracovalo se zaviněním jako s dalším objektivním znakem.³⁴ Typickým příkladem *res illicita* byla smrtelná

---

³⁰ Jejich prostřednictvím se často řešily neshody mezi šlechtou. Jsou nazývány *ordály*, tedy božími soudy.

³¹ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 66.

³² Věc dovolená.

³³ Věc nedovolená.

³⁴ ČORBA, Jozef; et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 33 - 34.

nehoda při rytířském turnaji, neboť Třetí lateránský koncil³⁵ stanovil zákaz turnajů pod hrozbou odeprání církevního pohřbu pro toho, kdo byl při turnaji usmrcen.

Církevní zákazy rytířských turnajů by mohly budit mylný dojem, že neexistovala pravidla upravující jejich organizaci a průběh. Nicméně opak je pravdou. Světské právo regulovalo turnaje velmi precizně. Tomu nasvědčuje i zřízení speciálního soudcovského sboru, který se skládal ze starších rytířů. Jeho primární funkcí bylo dle turnajových pravidel stanovit vítěze. Kupříkladu v Anglii v letech 1466 – 1467 vznikla speciální turnajová pravidla *Ordinances for Justes of Peace Royal*, jejichž autorem byl lord John Tiptoft a která v podstatě upravovala systém úderů a principy odměňování. Těžká zranění a smrt způsobené v turnaji byly sankciovány jako úmyslné ublížení na zdraví či vražda. Avšak pokud se král turnaje zúčastnil jako divák, uplatňovala se beztrestnost způsobených sportovních nehod. Postihnout usmrcení pak bylo možné cestou svépomoci či veřejnou mocí na základě soukromé iniciativy.

Ve středověkých městech se vedle rytířských turnajů objevovaly i jiné sportovní disciplíny, jako například fotbal, jenž se od současné podoby fotbalu značně lišil. Nebyl regulován žádnými pravidly a ve skutečnosti se jednalo o nemilosrdnou rvačku o míč. Hrál se uvnitř města, počet hráčů byl neomezený a cílem bylo dostat míč do vrat chrámu či kostela, jež sloužila jako branka. Pro dosažení vítězství se někdy vyžadovalo způsobení úrazu protihráči. „*Když se dva sekají, vybidnutá rvačka jest, kdež jeden zaměřuje ránu a druhý vráží, druhý se zamítá a sráží, vyhrává pak, kdo vetne,*“ takto Jan Amos Komenský ve svém díle *Hlubina bezpečnosti* potvrzuje podmíněnost vítězství krvácející ránou způsobenou soupeři. V dostupné literatuře jsem se dočetla, že při fotbalových hrách ve vojsku se místo míče používala hlava soupeřova vojáka a obchodníci v době zápasu raději zavírali své obchody. A tak nás nemůže překvapit ani skutečnost, že od třináctého století byla tato sportovní disciplína opakovaně zakazována. Například král Edvard II. roku 1313 zakázal hrát fotbal v londýnských ulicích, jelikož hráči působí nadměrný hluk.³⁶ Takovéto odůvodnění zákazu vnímám jako velmi pokrokové.

---

³⁵ Třetí lateránský koncil se sešel roku 1179 v Římě, jako jedenáctý ekumenický koncil (tj. setkání biskupů z celé církve z celého světa).

³⁶ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 69 - 70.

Středověký právní partikularismus zapříčinil vznik hojného počtu právních učení a názorů na trestnost sportovních úrazů. Mnoho úvah bylo založeno na myšlence, dle které není trestný čin spáchaný *causa ludi*, tedy během hry. V historickém kontextu lze pojem *ludi* interpretovat jako hra, zábava či závod. Středověký myslitel Asso Bolonczyk, zástánce uvedené myšlenky, ve svém díle *Summa Codicis*³⁷ napsal: „*Jestliže někdo po úderu vápencového kamene, a to při hře, zůstal zabítý, pachatel neodpovídá za úmyslnou vraždu, nebyla-li předpokládána.*“³⁸ Odlišný přístup k odpovědnosti za sportovní úrazy lze zaznamenat ve statutu komuny Jakuba z Viterba, podle něhož byla lehčí zranění, k nimž došlo v průběhu hry, beztrestná. S některými názory středověkých právníků lze souhlasit.

2.3.2 Novodobé pojmání vztahu práva a sportu

Právo a sport lze považovat za relativně samostatné oblasti. I když by se mohlo zdát, že tyto autonomní celky spolu nemohou mít mnoho společného, existují mezi nimi vzájemné vazby, které je propojují. Obecně lze říci, že oblast sportu podléhá právu a musí být v souladu s obecně závaznými právními předpisy.³⁹ Právní věda, jež považuje sport za specifický předmět zkoumání, by ho měla ovlivňovat pozitivním způsobem, a napomáhat tak jeho rozvoji. Obdobně jako jiná odvětví lidské činnosti prošel sport v posledních letech rychlým vývojem a objevují se v něm složitější vztahy. Dá se říci, že přestal být pouhou rekreační tělesnou aktivitu a získal charakter sociálního práva.

Vzájemný vztah těchto dvou fenoménů je předmětem diskuzí již od minulého století, kdy došlo ke komercializaci sportu. Můžeme se setkat s celou řadou protichůdných názorů. Odpůrci vměšování práva do sportu hlásají filozofii, jejíž podstatou je autonomie sportu. Bruno Zauli, italský sportovec i právník, byl zastánce této radikální teorie, jež zcela odmítá právní regulaci v oblasti sportu. Zauli prohlašoval: „*Vstoupí-li právo do bran sportu, přestane sport býti sportem.*“ Musím podotknout, že i přes tato prohlášení není sport zcela autonomní a dle mého přesvědčení ho nelze vyjmout z působnosti práva, jelikož zakládá vztahy, jejichž

---

³⁷ Souhrn zákonů.

³⁸ ČORBA, Jozef; et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 35.

³⁹ COUFALOVÁ, Bronislava; PINKAVA, Jan; POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. s. 12.

rámec je dán obecně závaznými právními předpisy.⁴⁰ V této souvislosti si pokládám otázku, proč by měli pachatelé, kteří spáchali trestný čin při výkonu sportu, zůstat nepotrestáni. Z historického vývoje sportu lze odvodit stoupající intervenci práva do oblasti sportu. A tak je možné zmínit i to, že tato radikální koncepce pomalu, ale jistě opouští české právní prostředí. V současné době lze autonomii sportu chápat jako nezávislost sportovních organizací, které usilují zejména o co nejmenší zásahy ze strany státu do jejich působnosti.

Opakem výše uvedené koncepce je teorie stojící na myšlence, že právo by mělo regulovat sport po každé jeho stránce. K tomuto názoru se hlásil Angličan Edward Grayson, podle kterého je role práva ve sportu podstatná a bez něho by ve sportu panoval chaos.

Určitý kompromis mezi těmito dvěma krajními názory dělá doktor Králík, když ve své monografii uvádí, že právo a sport mají své průnikové body a jsou tak ve vzájemném soužití. Tato koexistence bývá označována jako *interdisciplinarita sportu*.⁴¹ K otázce jejich vzájemného vztahu je nutné přistupovat citlivě. Pro zvolení žádoucí míry intervence práva do sportu musíme především přihlížet k její účelnosti, vhodnosti a efektivnosti. Každý takový zásah by měl být opodstatněn veřejným zájmem.

I když je na působení práva ve sportu často nahlíženo s nedůvěrou a s pochybnostmi, zastávám názor, že právo do sportovního prostředí do jisté míry patří a sportovní činnost by se měla vykonávat v mezích stanovených právními předpisy. Nepřipadá však v úvahu, aby právní regulace sport zcela ovládla, protože by pak hrozilo, že vymizí soutěživost sportovců a jejich snaha po co nejlepších výkonech.

2.3.2.1 Existuje sportovní právo?

Již desítky let se odborná veřejnost zabývá otázkou existence či neexistence sportovního práva. V současnosti se objevuje stále více zastánců jeho jsočnosti. Co se týče českého práva, nemůžeme však hovořit o plnohodnotném právním odvětví, neboť to bývá definováno jako autonomní část právního řádu. Právní odvětví se utvářejí na základě kritéria předmětu právní regulace, tedy že právní

---

⁴⁰ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 105.

⁴¹ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 2.

normy daného právního odvětví regulují shodný okruh společenských vztahů. Mezi další kritéria se řadí existence společných právních principů a institutů a též akceptace jako samostatného právního odvětví ze strany odborné veřejnosti. Žádné z právních odvětví nereguluje pouze jeden právní předpis, a tak důležitou roli hraje kodex, neboli základní právní předpis, kterým je kupříkladu občanský zákoník u občanského práva. V České republice neexistuje komplexní právní úprava sportovního práva. Prakticky máme pouze jeden právní předpis, který by bylo možné považovat za sportovně-právní, a tím je zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu.

S ohledem na shora uvedené nemůžeme v rámci českého právního řádu hovořit o sportovním právu jako samostatném právním odvětví. V úvahu pak připadá považovat sportovní právo za jakousi oblast práva, jež se zabývá řešením různých právních úkonů souvisejících se sportem. Soudce Frank H. Easterbrook ve svém článku z roku 1996 vydaném pod názvem *Kyberprostor a koňské právo* čtenářům představuje případy, které mohou nastat v souvislosti s koňmi. Může se třeba jednat o udělování licencí k prodeji koní, o regulaci koňských závodů či o nešťastné nehody, kdy kůň kopne do člověka. Pojmenovat však tuto oblast koňským právem je dle jeho slov velmi omezující. K pochopení celkové problematiky týkající se aktivit okolo koní bude vést hlavně výuka obecného práva. Přesto však platné právo mnoho problémů neupravuje. A tak je tomu i ve sportu. Právo reguluje sport v mnoha jeho oblastech a právník působící v oboru sportovního práva by měl být sečtělý zejména v mimosportovních odvětvích práva.⁴²

Mnoho teoretiků raději používá pojmy jako je *právo ve sportu* či *sport a právo*. Toto odůvodňují tím, že se jedná o aplikaci určité samostatné právní disciplíny, jako je například právo občanské, trestní, obchodní či právo pracovní na sféru sportovní.⁴³

Sportovním právem jako samostatnou právní oblastí se jako první začali zabývat ve Spojených státech amerických a v západní Evropě. Již v sedmdesátých letech se zde začala zakládat sdružení zabývající se právními otázkami, jež souvisely se sportem. Vzápětí se na některých amerických a britských univerzitách

---

⁴² KUKLÍK, Jan; HAMERNÍK, Pavel; SUP, Martin; et al. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. s. 21.

⁴³ KUBÍČEK, Jirí. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. s. 9.

objevila nabídka přednášek na téma sportovní právo. Na vývoj měla vliv také vznikající odborná literatura a vydávání vědeckých časopisů. Mezi významná periodika se řadí například *Harvard Journal of Sports and Entertainment Law* či *Marquette Sports Law Review*. Vzárostající počet soudních případů, kde se specializovaní advokáti snažili přesvědčit soud o vhodnosti formulování právních pravidel ve vztahu ke sportovní činnosti, mělo dopad na konstituování předmětu sportovního práva. Ráda bych zmínila případ *Královna v. Bradshaw*, kdy se poprvé v soudním jednání posuzoval zvláštní charakter sportu. V roce 1878 rozhodovaly anglické soudy o trestní odpovědnosti za smrt H. Dochertyho, jenž zemřel na následky zranění způsobeného při fotbalovém zápase. Protihráč Bradshaw, který mu tato zranění způsobil, byl obviněn ze zabití. Na základě svědeckých výpovědí dvou rozhodčích dospěl soud k závěru, že se Bradshaw nedopustil žádného porušení pravidel hry, a neměl tak zlovolný úmysl tato poranění způsobit. Díky této skutečnosti byl fotbalista osvobozen. Pro anglickou doktrínu se tímto rozhodnutím vytvořila charakteristika odpovědnosti za bezohledné či úmyslné porušení pravidel hry.⁴⁴

V současné době najdeme v Evropě nespočet soudních rozhodnutí týkajících se sportovního práva. Jedním z nejznámějších je rozsudek z roku 1995 ve věci fotbalového hráče Jean-Marca Bosmana, na jehož základě vzniklo tzv. *Bosmanovo pravidlo*. V podstatě šlo o to, že tomuto fotbalistovi končila v belgickém klubu smlouva a chtěl odejít do francouzského klubu. V této době bylo v evropském fotbalu běžné, že kluby musely platit jisté finanční částky pro získání hráče. Belgický klub RFC de Liège nepřijal nabízenou částku a odmítl Bosmana uvolnit. Tímto jednáním se hráč cítil poškozen, a tak se obrátil na Evropský soudní dvůr, který mu dal za pravdu. Tento případ představoval jistou revoluci v přestupu hráčů. Do praxe se následně vžilo pravidlo užívané pro situaci, kdy se fotbalista předběžně dohodne na přestupu s novým klubem již šest měsíců před skončením smlouvy se stávajícím klubem. Po jejím skončení přestoupí jako volný hráč. Evropský soudní dvůr v tomto rozhodnutí uznal, že fotbal, jakož i sport obecně, mají specifický charakter, který ho odlišuje od běžného obchodního odvětví.⁴⁵

---

⁴⁴ KUKLÍK, Jan; HAMERNÍK, Pavel; SUP, Martin; et al. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. s. 12.

⁴⁵ KUKLÍK, Jan; HAMERNÍK, Pavel; SUP, Martin; et al. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. s. 25.

Mám-li odpovědět na otázku, zda existuje sportovní právo, tak po nastudování příslušné literatury zastávám názor, že sportovní právo existuje a je jen otázkou času, kdy v českém právním řádu bude zastávat pozici všeobecně uznávaného a plnohodnotného právního odvětví. V návaznosti na rostoucí zájem o sport roste i obliba této oblasti práva ze strany odborné veřejnosti, a proto si dovolím považovat budoucí existenci sportovního práva, jako samostatného právního odvětví, za reálnou. O pár let dříve se obdobně nahlíželo na právo duševního vlastnictví, jež se v současné době považuje za samotné odvětví práva. Podobně se rozvíjí i zdravotnické právo či právo IT, která, dle mého názoru, jednoho dne nabydou takového významu, že bude až samozřejmostí je uznat právním odvětvím. Už jen fakt, že se na tuzemských právnických fakultách nedávno začala vést výuka seminářů Právo a sport, svědčí o jeho důležitosti a potřebnosti. V praxi již najdeme několik advokátních kanceláří, které inzerují svou orientaci na sportovní právo.

3. PRÁVNÍ ÚPRAVA

Sport je provozován dle určitých, předem daných pravidel a zvyklostí, které se považují za závazná pravidla chování *sui generis*. Regulují chování sportovce, vzájemné vztahy sportovců a též i samotný výkon sportu.⁴⁶ Sportovní právo lze vymezit jako souhrn norem, do kterého spadají:

- a) právní normy a ustanovení vydané *veřejnoprávními* národními či mezinárodními *orgány*, jež upravují dění ve sportovním prostředí. Může se jednat například o zákony, nařízení vlády, podzákoné obecně závazné předpisy, směrnice či úmluvy,
- b) ustanovení normativního charakteru, vydaná *samosprávnými orgány* sportovních svazů regulující vnitřní záležitosti a fungování daného sportovního odvětví, která mají podobu sportovních pravidel nebo soutěžní řádů,
- c) napsaná obecně uznávaná pravidla a *zvyklosti* ve sportu.⁴⁷ Jako příklad uvádím členění sportovních kategorií, které jsou zpravidla odlišeny pohlavím a věkem sportovců.

3.1 Právní a sportovní normy

Sport, relativně autonomní společenská oblast se specifickými vztahy, je v první řadě regulován sportovními normami, které lze charakterizovat jako neprávní⁴⁸ prameny stanovující žádoucí chování sportovce. Je nemyslitelné, aby sportovní právo existovalo izolovaně od obecného platného práva. Pro upřesnění bych ráda definovala *právní normu*. Jedná se o obecně závazné pravidlo chování, jehož dodržování je vynuceno státní mocí a které je vydáno v předepsané či uznávané formě. Základní rozdíl mezi normou právní a normou sportovní je v tom, kdo danou normu vydává. Sportovní normy vydávají příslušné sportovní federace či svazy. Pokud by je vydával stát, měly by povahu normy právní. Porušení

---

⁴⁶ KUKLÍK, Jan; HAMERNÍK, Pavel; SUP, Martin; et al. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. s. 37.

⁴⁷ ČORBA, Jozef; et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 24.

⁴⁸ Sportovní norma přestává být neprávní v okamžiku, kdy stanovuje obecně závazné pravidlo chování, což je posláním norem právních.

sportovní normy obecně nezakládá vznik právní odpovědnost. Avšak není vyloučeno, aby sportovní norma měla charakter právní normy, jejíž nedodržení by mohlo založit nejen disciplinární odpovědnost, ale i právní.

Další rozdíly lze vidět ve formě či ve způsobu donucení. Jak jsem uvedla výše, forma právní normy je stanovena a dodržována státem. V případě sportovních norem je to s formou o něco komplikovanější, neboť je vydává velké množství národních i mezinárodních svazů, které se velmi těžko domluví na jednotné formě. Co se týče donucení, platí pravidlo, že pokud se nejedná o právní normu, nelze použít donucení ze strany státu. Sportovní svazy či federace mohou určité vynucení sportovní normy zajistit prostředky, jako je zákaz startu, diskvalifikace či finanční pokuta. Povinnost dodržování těchto sportovních pravidel pro dané subjekty vyplývá z jejich dobrovolného členství ve sportovních svazech. Například fotbalové kluby si musí být vědomy, že při vstupu do Fotbalové asociace ČR získávají jak členská práva, tak i povinnosti a již při podávání žádosti o členství ve FAČR uznávají její stanovy a zavazují se jimi řídit.⁴⁹ Dále se kluby zavážou i k respektování rozhodnutí orgánů FAČR, předpisů a rozhodnutí mezinárodních organizací fotbalu FIFA⁵⁰ a UEFA.⁵¹

Klade se požadavek na to, aby psaná pravidla přijatá v rámci sportovní činnosti byla v souladu s celým právním řádem daného státu. Právní řád je však autonomní a není závislý na systému sportovní regulace. Pokud se obecně závazná právní norma změní a tato změna zapříčiní nesoulad s normou regulující nějaké odvětví sportu, pak je nezbytně nutné toto sportovní pravidlo uvést do souladu s obecně závaznou právní normou.

Sportovní regulativní systémy často rozšiřují nepsaná pravidla chování, kterými mohou být kupříkladu pravidla fair-play, sportovní etika, či zvyklosti daného sportu. Tato pravidla pak hrají ve sportu důležitou roli, a to i přestože nejsou pro fungování dané sportovní činnosti nikterak závazná a bývá obtížně vynutit jejich dodržování. Mnohdy se považují za hodnotový rámec určitého sportovního

---

⁴⁹ KUKLÍK, Jan; HAMERNÍK, Pavel; SUP, Martin; et al. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. s. 42.

⁵⁰ Mezinárodní federace fotbalových asociací je hlavní řídicí organizace světového fotbalu, futsalu a plážového fotbalu. FIFA je zkratka francouzského označení *Fédération Internationale de Football Association*.

⁵¹ Unie evropských fotbalových asociací je hlavní řídicí organizací evropského fotbalu, futsalu a plážového fotbalu. Zkratka UEFA pochází z francouzského názvu *Union Européenne de Football Association*.

odvětví, jelikož ve svém obsahu zahrnují i vzor očekávaného a společensky přijatelného chování.

Sportovní normy obecně regulují dva okruhy činností. První skupinu norem lze označit jako *sportovní pravidla v širším slova smyslu*, jelikož se týkají širších souvislostí vlastní sportovní činnosti a regulují organizaci instituce k efektivnímu zajištění její materiální, finanční, personální a institucionální existence. V praxi se jedná kupříkladu o právní úpravu postavení sportovce, předpisy o dopingu a sponzoringu či organizační řády. *Sportovní pravidla v užším slova smyslu* vztahující se na provozování vlastní sportovní aktivity představují druhou skupinu. Jsou jimi soutěžní či disciplinární řády nebo přestupová pravidla, týkající se pravidel a organizace hry.⁵²

Sportovní normy představují jeden z klíčových faktorů pro posouzení odpovědnosti sportovce za způsobená zranění a pro určení zda v konkrétní situaci jednal přiměřeně, zda odpovídá za způsobenou škodu či zda překročil preventivně-odpovědnostní rámec, jenž je dán sportovními i právními normami.⁵³ Nicméně skutečnost, že většina sportovních norem má charakter rozhodnutí orgánů soukromoprávních subjektů, přináší několik negativních důsledků pro posuzování odpovědnosti za škodu způsobenou sportem.

Významem dodržování sportovního pravidla se zabýval i Nejvyšší soud ČR, který uvedl, že účelem sportovních pravidel je nejen stanovit soupeřícím stranám rovné podmínky, ale současně dle povahy sportovní hry chránit zdraví hráčů před zákroky, které mohou vést ke zranění. Samotná sportovní pravidla však nemohou sankcionovat skutečnost, že v důsledku jejich porušení jedním z účastníků hry byla jinému hráči způsobena újma na zdraví.⁵⁴

Myslím si, že právní úprava by měla sportovním svazům ponechat určitou míru samostatnosti, a to zvláště v oblasti pravidel. Na utváření koncepce sportovního práva se mimo jiné podílí i Soudní dvůr Evropské unie tím, že definuje rozsah autonomie sportovních asociací při tvorbě sportovní norem.

---

⁵² KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. s. 14.

⁵³ KUKLÍK, Jan; HAMERNÍK, Pavel; SUP, Martin; et al. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. s. 49.

⁵⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006.

3.2 Právní úprava v České republice

Česká republika patří mezi reprezentanty *nekonstitučního sportu*, když se ani v Ústavě, ani v Listině, a ani v žádném jiném ústavním zákoně výslovně nezmiňuje o sportu.⁵⁵ Tato skutečnost však ještě neznamená, že stát má vůči sportu odmítavý postoj. Uznání práva na sport pro všechny fyzické osoby na ústavní úrovni by pro stát znamenalo více povinností a odpovědnost za realizaci takového práva. Někteří autoři se shodují na tom, že při eventuální novelizaci ústavního pořádku ČR by bylo žádoucí doplnit Listinu alespoň o článek, který každému zaručí právo aktivně se účastnit sportu a tělesné výchovy, a to v zájmu zdraví a výchovy.⁵⁶

Právní úprava sportovních vztahů je v jednotlivých zemích obsažena buď v obecných, nebo ve speciálních právních předpisech. První zákon, který se alespoň zčásti věnoval sportu, byl doposud platný zákon č. 60/2000 Sb., o ochraně olympijských symbolik. O rok později byl vydán zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, jenž lze považovat za prakticky jediný tuzemský sportovně-právní předpis. Tento zákon, jehož novelizace nabyla účinnosti dne 1. ledna 2017, v celkovém součtu obsahuje pouhých osm paragrafů a představuje spíše organizační právní předpis. Blíže jsem se k zákonu o podpoře sportu zmiňovala již v první kapitole.

Kvůli absenci speciální sportovně-právní legislativy je nutné se v případě právní odpovědnosti sportovců řídit obecnými právními předpisy, které se na související instituty vztahují. Takovými předpisy je třeba OZ, zákoník práce či TrZ. Na Slovensku jsou v regulaci sportu o něco pokročilejší, jelikož v roce 2008 přijali zákon o sportu, který kupříkladu upravuje právní postavení sportovce. V České republice však nejsou zrovna široké tendence k přijetí zákona o sportu. To je zapříčiněno zejména tím, že sportovní právo se nepovažuje za samostatné právní odvětví a spíše představuje obor, který propojuje různé oblasti práva a sportu. Dle doktora Králíka by třeba takový právní status sportovců či otázka sportovního soudnictví stály za samostatnou právní úpravou. Názory na tuzemskou právní regulaci jsou však rozličné. Při získávání podkladů pro zpracování této práce jsem se setkala i s advokáty, kteří naopak tvrdí, že speciální úprava aspektů sportovního práva není třeba, jelikož si vystačí s obecnými právními předpisy.

---

⁵⁵ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. s. 37.

⁵⁶ ČORBA, Jozef; et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 23.

V poslední době se relativně rozšířil okruh autorů, kteří se danou problematikou zabývají a k Michalu Králíkovi, uznávanému odborníkovi na sportovní právo, se začali přidávat další autoři, přesto však má české právní prostředí v oblasti právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy značné nedostatky a není možné zde hovořit o ustálené doktríně.

Tuzemské sportovní prostředí pravděpodobně nemusí mít obavy z nějakého enormního vstupu práva do sportu, a to ani do oblasti právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. Historický a zahraniční vývoj nasvědčuje tomu, že vědomost o případném právním postihu sportovců naopak často vedla ke zkvalitňování výzbroje a výstroje ve snaze předcházet možným sportovním zraněním. Současně pak také směřovala ke snaze o posílení právního vědomí v oblasti sportu. I když právní posuzování sportovních úrazů bude vždy rozporuplnou záležitostí, soudní praxe by se měla snažit najít takové řešení, aby zůstaly zachovány jak sportovní atributy, které jsou atraktivní zejména pro diváky na straně jedné, tak i patřičná ochrana práv sportovců na straně druhé.⁵⁷

3.3 Odpovědnost sportovců ve Spolkové republice Německo

Pro ucelení této kapitoly bych se ráda zmínila i o vývojových trendech a přístupech k předmětné tématice ve Spolkové republice Německo, tedy v zemi s kontinentálním systémem práva. Pro podrobnější komparaci bych mohla uvést přístupy k odpovědnosti sportovců v mnoha dalších státech, avšak to není primárním cílem mé práce. Při výběru vhodné země jsem přihlédla k následujícím skutečnostem:

- a) blízkost teritoriální i blízkost českému právu,
- b) částečně společný historický vývoj,
- c) obecné považování Německa za reprezentanta kontinentálního vývoje právní odpovědnosti za sportovní úrazy,

---

⁵⁷ LÉKO, Kristián. *Právní posuzování sportovních úrazů bude vždy kontroverzní. Česká pozice.* [online]. 2017, červen [cit. 10. prosince 2018]. Dostupné na WWW: http://ceskapozice.lidovky.cz/pravni-posuzovani-sportovnich-urazu-bude-vzdy-kontroverzni-p6f-tema.aspx?c=A170606_123852_pozice-tema_lube

- d) vyspělost státu v uvedené problematice, neboť Německo má s danou problematikou na evropském kontinentě pravděpodobně nejvíce zkušeností.

Za zmínku stojí i to, že při sestavování nového občanského zákoníku⁵⁸ hledala Česká republika inspiraci zejména v německém právním řádu.

První doktrinální práce na toto téma⁵⁹ pochází z roku 1902, tudíž zájem o odpovědnost ve sportu lze zaznamenat již na počátku 20. století. Též i první rozhodnutí říšského soudu, jež souvisí s předmětnou problematikou, pochází ze 30. let minulého století. A tak není divu, že má tato země bohaté zkušenosti se sportovně-právní odpovědností. Postupem času se zde začala prosazovat koncepce, že ve sportu je nutné zohledňovat zvýšené riziko zranění, které snižuje, či dokonce vylučuje právní odpovědnost sportovce.

Už v první polovině 20. století dospěla právní věda k názoru, že odlišnosti v jednotlivých sportovních disciplínách vyžadují z pohledu právní odpovědnosti sportovce diferencovaný přístup. Jednu z nejzákladnějších klasifikací sportu zavedl autor A. Vollrath, který rozdělil sport na tzv. *Mann gegen Mann* a *Mann neben Mann*, což v překladu znamená *muž proti muži* a *muž vedle muže*. Tento teoretik mimo jiné tvrdil, že v případě sportovní disciplíny *muž proti muži*, kdy nebyla porušena pravidla hry a čin byl spáchán při výkonu sportu způsobem odpovídajícím zásadám *fair play*, nelze sportovce za sportovní úraz postihnout.⁶⁰ Současná doktrína rozlišuje sport dle míry tělesného kontaktu na sport:

- a) *paralelní*, jehož průběh se obejde bez fyzického kontaktu s ostatními sportovci,
- b) *kontaktní*, z jehož názvu jasně vyplývá, že kontakt s ostatními sportovci je zde běžný,
- c) *bojový*, který přímo vyžaduje bezprostřední tělesný kontakt s jinými sportovci.⁶¹

---

⁵⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁵⁹ KARDING, E. *Straflose vorsätzliche Körperverletzungen bei Bewegungsspielen*. Freiburg. 1902.

⁶⁰ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 144.

⁶¹ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 138 – 139.

Na základě tohoto členění pak německá doktrína řeší sportovní úrazy, neboť vychází z toho, že v průběhu některých sportovních disciplín se obecně počítá s určitými úrazy, na které je nahlíženo jako na běžné a někdy i nevyhnutelné atributy sportu a ti, kteří jej provozují, tak přijímají určitou míru rizika.

Německé pojmání právní odpovědnosti je ve své podstatě stejné jako v tuzemském právu, jelikož mezi předpoklady vzniku právní odpovědnosti také řadí *protiprávní jednání*, tedy jednání, které je v rozporu s právním řádem, s dobrými mravy či se smluvním ujednáním, *vznik škody* a *kauzální nexus*, tedy příčinnou souvislost mezi protiprávním jednáním a vznikem škody. Z tohoto se vychází i při posuzování právní odpovědnosti ve sportovních vztazích. V případě sportovního úrazu většinou německé právo aplikuje ustanovení deliktního práva, a to zejména § 823 BGB, které ve svém prvním odstavci stanovuje tomu, kdo úmyslně nebo z nedbalosti protiprávně způsobí jinému škodu na životě, tělesné integritě, zdraví, svobodě, vlastnictví nebo na jiném obdobném právu, povinnost nahradit poškozenému vzniklou škodu. Ve sportovních vztazích však mohou existovat i smluvní vztahy, a pokud v důsledku zaviněného porušení smlouvy dojde ke zranění sportovce, lze následně uplatňovat nároky smluvní. Bude se tedy jednat o civilní odpovědnost a sportovec bude nést odpovědnost za škodu. V praxi bezpochyby převažuje odpovědnost deliktní, jelikož existence smluvních vztahů mezi všemi sportovci, kteří se třeba účastní fotbalového utkání, je téměř nemyslitelná. Při posuzování deliktní odpovědnosti ve sportu je nutné vzít na vědomí, že jednotlivé sportovní disciplíny se pojí s určitou mírou rizika. Doktor Králík v této souvislosti poukazuje na box a uvádí, že boxera nelze žalovat v případě, kdy použije dovolený úder a způsobí soupeři zranění.⁶²

Německá právní věda klade velký důraz na sportovní pravidla, což je doloženo i v rozhodnutí německého Nejvyššího soudu BGH⁶³ z roku 1974, ke kterému se blíže zmíním níže. I přes relativní zastaralost tohoto judikátu na něj bývá s výhradami odkazováno dodnes. Ke vzniku právní odpovědnosti sportovce však nestačí samotné porušení sportovního pravidla, ale vyžaduje se pouze určitý druh takového porušení. Přesněji řečeno, pokud sportovec porušením sportovního pravidla zraní protihráče, nemusí to vždy vést ke vzniku právní odpovědnosti.

---

⁶² KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 141.

⁶³ Bundesgerichtshof.

To platí zejména u bojových sportů, kde je ohrožení spoluhráče do jisté míry přípustné a každé zranění se nepovažuje za protiprávní.

Hojně uplatňovaným institutem v Německu je *svolení poškozeného*. Právní řád našich západních sousedů zná dva zvláštní případy, kdy je odpovědnost vyloučena přímo ze zákona. Prvním případem jsou *automobilové a motoristické sporty*, kde je pro sportovce vyloučena odpovědnost za ohrožení, pokud prokáže, že daná událost byla neočekávaná a při své nejlepší vůli ji nemohl odvrátit. Tento zákonný důvod vyloučení odpovědnosti se v praxi zohledňuje velmi málo, jelikož jezdec, který si má být vědom rizika a jede po trati s velkým množstvím překážek, bude těžko dokazovat, že se choval nadprůměrně svědomitě, aby to mohlo vést k polehčujícím důkazům. Druhým případem je *odpovědnost zaměstnavatele* za zranění způsobená jeho zaměstnancem při výkonu sportovní činnosti. Zaměstnavatel tedy není odpovědný za úrazy přivozené během výkonu sportovní činnosti v návaznosti na pracovní poměr, jestliže takový úraz bude následkem plnění ze zákonného úrazového pojištění při škodě na zdraví. Jeho odpovědnost by přicházela v úvahu v případě, kdy by zranění úmyslně zavinil.⁶⁴

Německá soudní praxe je velmi rozsáhlá a sčítá velké množství judikátů týkajících se dané problematiky. Obvykle navazuje na konkrétní jedinečné případy, jejichž zobecnění je v podstatě nemožné. Základním východiskem pro rozhodovací činnost německých soudů je rozsudek Nejvyšší soudu BGH ze dne 5. listopadu 1974 uveřejněný pod spisovou značkou VI ZR 100/73, dle kterého „*ten, kdo se účastní fotbalu, počítá zásadně se zraněními, kterým se ani při hře v souladu s pravidly nelze vyhnout. Proto předpokladem nároku na náhradu škody vůči protihráči (spoluhráči) je důkaz toho, že tento se nechoval podle pravidel.*“⁶⁵ Fotbal je hrou, při níž běžně dochází k fyzickému kontaktu a zranění jsou nevyhnutelným prvkem, a tak fotbalista musí počítat s úrazem i při dodržení pravidel. I když se ve spojitosti s tímto verdiktem můžeme setkat s kritikou, většina právních teoretiků i praktiků ho považuje za správný. Ve své monografii na něj výslovně odkazuje například sportovní právník M. Fuchs.⁶⁶

---

⁶⁴ KRÁLÍK, Michal. *Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky)*. Bulletin advokacie. 2006. č. 9. s. 30.

⁶⁵ ČORBA, Jozef; et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 45 - 46.

⁶⁶ Fuchs, M. *Deliktsrecht*. 4. vydání, Springer Berlin et al. 2003. s. 74.

Považuji za důležité zmínit také rozsudek LAG Köln ze dne 28. června 1984, sp. zn. 10 Sa 59/84, jehož právní věta zní: „*Ne každé porušení pravidla hry sloužící ochraně hráče odůvodňuje výtku nedbalosti; záleží pak na tom, zda chování narušitele leží za hranicí mezi tvrdostí, kterou hra vyžaduje, a nefér jednáním. Zásada, podle níž je v souladu se zásadou dobré víry vyloučen požadavek náhrady škody proti fotbalovému spoluhráči, který způsobil fyzické zranění, neplatí jen při hře narušitele odpovídající pravidlům, ale také při jen bagatelních porušeních pravidel, která jsou při dění při zápase pro hru typickým právě tak nevyhnutelná, jestliže určení, že by k podobnému poškození s následkem škody stejně tak mohlo dojít u toho, kdo zranění způsobil, je ještě neopodstatněné.*“⁶⁷

V rozhodnutí OLG Hamm ze dne 20. ledna 1992, sp. zn. 13 U 166/91, se soud vyjádřil k dodržování pravidel fotbalu, když uvedl, že fotbalista nedopovídá za zranění, která při zápase způsobil jinému hráči, pokud se jeho způsob hry nachází v rámci pravidel. Takováto zranění musí každý hráč brát jako riziko hry, takže kvůli jednání na vlastní nebezpečí se vylučuje shoda se skutkovou podstatou, nebo alespoň protiprávnost skutkové podstaty deliktu dle §823 BGB. Co je chování podle pravidel a co už je chování proti pravidlům, vymezují pravidla Německého fotbalového svazu.

Německá judikatura zahrnuje i rozsudek ve vztahu k judu,⁶⁸ z něhož vyplývá, že ten, kdo porušil pravidla hry, odpovídá tomu, kdo byl tímto poškozen. Špatná technika provedení ještě nepředstavuje porušení pravidel zavazující k náhradě. Příkaz *fair play* mimo jiné zakazuje používat při zápasech juda bez souhlasu techniky, které protivník s nižším stavem výcviku nemusí znát a ovládat.“⁶⁹

Na rozdíl od České republiky se v Německu můžeme setkat se širokou škálou případů, kdy byl sportovec uznán vinným za trestný čin, kterým se při výkonu sportu dopustil zásahu do tělesné integrity jiného sportovce. Nemohu opomenout zmínit rozhodnutí sp. zn. 1961/180 bavorského Vrchního soudu, jež je doktrinálním základem pro hodnocení trestní odpovědnosti sportovců. Závěr tohoto judikátu se opírá o institut svolení poškozeného, když podle přesvědčení soudu nemůže souhlas hráče s úrazem zahrnovat jednání, kterým protihráč úmyslně porušil

---

⁶⁷ ČORBA, Jozef; et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 46.

⁶⁸ Rozhodnutí OLG Köln ze dne 30. prosince 1993, sp. zn. 1U 66/1993.

⁶⁹ KRÁLÍK, Michal. *Právní odpovědnost za sportovní úrazy*. Právní rádce. [online]. 2007, únor [cit. 12. listopadu 2018]. Dostupné na WWW: <https://pravniradce.ihned.cz/c1-20421910-pravni-odpovednost-za-sportovni-urazy>

sportovní pravidla. Nicméně vždy se tento institut bude vztahovat na zranění způsobená dovoleným jednáním, jakož i na ta nešťastná zranění, která se objevují bez zavinění hráče i přes respektování pravidel. Dobrovolná účast na sportovním zápolech obsahuje svolení s tělesnými nebezpečími, která s sebou soutěžní boj typicky nese.⁷⁰ Na základě tohoto rozhodnutí uplatňuje německá soudní praxe teorii *ospravedlnitelného souhlasu poškozeného* a současně s tím se zabývá i rozsahem a předpoklady tohoto souhlasu, neboť nelze automaticky stanovit beztrestnost zásahu do tělesné integrity sportovce jen s tím odůvodněním, že poškozený s daným zásahem souhlasil. Uvedený přístup považuji za správný. Je zde zohledněna určitá míra rizikovosti dané sportovní činnosti a dobrovolnost zúčastněných osob, kdy logicky není možné trestat každý sportovní úraz. Zároveň se určují hranice, jejichž překročení může pro sportovce znamenat trestní odpovědnost.

Tuto kapitolu bych ráda uzavřela s tím, že německá judikatura vztahující se k předmětné problematice ve svém souhrnu obsahuje velké množství zajímavých, právně podložených odůvodnění. Tuzemská soudní praxe tak daleko nejde, neboť na našem území zatím není právní odpovědnost sportovců příliš rozšířená a diskutované téma. Spolková republika Německo je nepochybně v této tématice velice vyspělá a její doktrína i soudní praxe by mohla být ostatním evropským zemím příkladem.

---

⁷⁰ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 952.

4. SOUKROMOPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST SPORTOVců ZA ZRANĚNÍ

Právní teorie rozlišuje soukromoprávní a veřejnoprávní odpovědnost. V případě soukromoprávní odpovědnosti vzniká vztah mezi delikventem, tj. subjektem, který nesplnil či porušil svou povinnost, a poškozeným subjektem, jemuž vznikla újma. Naproti tomu veřejnoprávní odpovědnost zakládá vztah delikventa vůči státu v širším slova smyslu.

Odpovědnost lze vymezit v rovině právní, morální i etické. Obecně bývá charakterizována jako povinnost ručit za něco. V právní terminologii se tímto pojmem rozumí sekundární povinnost, která nastává jako sankční následek za porušení primární povinnosti. Právní odpovědnost vzniká v případě, že jsou splněny základní předpoklady, kterými je protiprávní jednání škůdce, vznik újmy a příčinná souvislost mezi nimi. Dalším předpokladem bývá i zavinění škůdce, ale to není vždy vyžadováno. Význam právní odpovědnosti spočívá ve funkci *preventivní*, jejímž cílem je předcházet nežádoucímu společenskému jednání, dále ve funkci *represivní*, kdy účelem sankce je potrestat toho, kdo se protiprávního jednání dopustil. Tento institut má i *reparační* význam, jelikož umožňuje kompenzaci újmy, kterou způsobil škůdce svým jednáním.

Odpovědnostní vztahy ve sportu se nijakým zásadním způsobem neodlišují od jiných odpovědnostních vztahů, neboť sport je běžnou součástí lidského života a stejně jako jiné společenské činnosti podléhá právní regulaci. Sport jako takový zahrnuje velké množství diferenciovaných aktivit, a proto je zapotřebí tyto odpovědnostní vztahy posuzovat vždy citlivě a individuálně s ohledem na danou sportovní disciplínu. Dojde-li během sportovní činnosti ke zranění, je možné proti viníkovi uplatnit celou řadu prostředků, ať už dle disciplinárních pravidel, nebo dle občanského a trestního práva.

Po vzoru zahraničních přístupů k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy bych chtěla ve své práci zachovat diferenciaci odpovědnosti civilní a odpovědnosti trestní. Jejich rozlišování je dáno zejména povahou věci, která vyžaduje, aby se o nich pojednávalo samostatně. V civilní odpovědnosti

se primárně jedná o nárok na náhradu škody a v trestní odpovědnosti jde hlavně o postih protiprávního jednání.⁷¹

4.1 Odpovědnost sportovců ve vztahu k občanskému zákoníku

V českém právním řádu neexistuje speciální soukromoprávní úprava odpovědnosti sportovců a univerzální předpis soukromého práva, tedy zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník výslovně neřeší problematiku vztahu sportovní činnosti k odpovědnosti. Přesto však obsahuje několik ustanovení, na základě kterých lze posuzovat odpovědnost sportovců za sportovní zranění. Současná právní úprava je o něco podrobnější, než byla v zákoně č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, nicméně právní režim odpovědnosti sportovců se nijak zásadně nezměnil.⁷² Před rekodifikací soukromého práva se upřednostňovala náhrada škody v penězích. Naradit škodu uvedením do předešlého stavu však bylo možné pouze v případě, požádá-li o to poškozený a bylo-li to možné a účelné.

S přijetím nového OZ však došlo k několika terminologickým změnám a podstatným způsobem byl změněn i institut náhrady škody. Považuji za důležité vymezit pojmy *škoda* a *újma*, jelikož je laická a někdy i odborná veřejnost často zaměňuje. Újmu lze definovat jako ztrátu, kterou někdo utrpí na právem chráněném statku a kterou právo uzná za hodnou nápravy. Může se jednat o újmu na osobě (např. zlomená noha), na právech (např. ztráta dobrého jména), či o újmu na majetku (např. poškození věci). OZ pracuje s pojmem újma, která v sobě zahrnuje majetkovou i nemajetkovou újmu. Hlavní odlišnosti lze dovodit z ustanovení § 2894 OZ. Škoda, tj. újma v majetkové sféře, je tedy obsahově podřazená pojmu újma a nově se označuje jako *újma na jmění*.⁷³ Změnila se i koncepce *odpovědnosti*, která byla dříve chápána jako hrozba sankcí. Avšak nyní člověk odpovídá za své jednání v plném rozsahu, a to především za to, že se chová řádně, po právu a plní své povinnosti.

Z důvodové zprávy vyplývá, že § 5 odst. 1 OZ lze uplatnit i u sportovce. Z tohoto ustanovení vyplývá, že „každý, kdo se veřejně nebo ve styku s jinou osobou

---

⁷¹ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 135.

⁷² KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 894.

⁷³ Jméno tvoří dle § 495 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, souhrn majetku osoby (tj. všeho, co osobě patří) a jejích dluhů.

*přihlásí k odbornému výkonu jako příslušník určitého povolání nebo stavu, tím dává najevo, že je schopen jednat se znalostí a pečlivostí, která je s jeho povoláním nebo stavem spojena. Jedná-li bez této odborné péče, jde to k jeho tíži.*⁷⁴ Stavem mohou být třeba vojáci, studenti právnické fakulty nebo amatérský sportovec, tedy skupina lidí, od nichž se očekávají zvláštní znalosti, vlastnosti či schopnosti.⁷⁵ Není pochyb o tom, že uvedené ustanovení se vztahuje i na profesionálního sportovce, avšak na něj dopadá jako na příslušníka určitého povolání. OZ tímto vyjadřuje pravidlo, že pokud je určitá činnost prohlášena za odbornou, lze legitimně očekávat i její odborné provedení. Osoba vystupující jako odborník má obecnou povinnost odborné péče. V případě nedodržení požadavků plynoucích z § 5 odst. 1 OZ se uplatní domněnka nedbalosti ve smyslu § 2912 odst. 2 OZ, tedy pokud dá škůdce najevo zvláštní znalost, dovednost či pečlivost, nebo se zaváže k činnosti, k níž je zapotřebí takové vlastnosti, a neuplatní-li je, má se za to, že jedná nedbale.⁷⁶

Jelikož ustanovení § 5 odst. 1 OZ a § 2912 odst. 2 OZ vymezují požadavky na sportovce jako na příslušníky určitého stavu či povolání, lze je považovat za jakýsi základ sportovně-právní odpovědnosti, která se bude posuzovat s ohledem na znalost, pečlivost či dovednost, jež lze od sportovce očekávat. Konkretizace tohoto východiska bude pravděpodobně vycházet z prevenční povinnosti ve smyslu § 2900 OZ, dle kterého, vyžadují-li to okolnosti případu či zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém jednání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného. Porušení této povinnosti je protiprávním činem, který může založit povinnost nahradit újmu.⁷⁷

Vazbu odpovědnostních vztahů sportovců na toto ustanovení dokládá i komentářová literatura. Z § 2900 OZ můžeme dovodit protiprávnost činu, i když žádný právní předpis nestanoví konkrétní povinnost k určitému chování. Obvykle se tak děje při porušení povinností stanovených v předpisech, jež sice nemají povahu právní, ale zavazují adresáta k povinnosti počínat si určitým způsobem, který má minimalizovat vznik újmy. Takovými předpisy mohou být i sportovní pravidla, včetně pravidel chování na sportovištích. Je zapotřebí zohlednit

---

⁷⁴ dle § 5 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁷⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁷⁶ LAVICKÝ, Petr a kol.: *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck. 2014. s. 70 – 71.*

⁷⁷ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 890.

i specifické okolnosti ve sportu, takže u různých sportovních činností přihlížíme k tomu, co je pro daný sport typické. Kupříkladu vyšší fyzické nasazení sportovce a jeho zapálení do hry sice zvyšují riziko vzniku újmy, ale bez nich by daná hra nebyla tím, kvůli čemu se pěstuje a kvůli čemu ji diváci sledují. Proto je zapotřebí zohlednit i některé zákroky (např. skluz ve fotbalu), jež jsou přirozenou součástí hry. K tomu nutno dodat, že porušení pravidel daného sportu ještě automaticky neznamená porušení prevenční povinnosti.⁷⁸

Způsobení újmy jinému zavazuje škůdce k nápravě vadného stavu. Podle OZ vzniká povinnost nahradit škodu porušením dobrých mravů, porušením zákona, anebo porušením smluvní povinnosti. Povinnost sportovce nahradit škodu se dle mého názoru bude ve většině případů dovozovat z ustanovení § 2910 OZ, dle kterého *„škůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem, a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil. Povinnost k náhradě vznikne i škůdci, který zasáhne do jiného práva poškozeného zaviněným porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva.“* Jestliže v zákoně nenajdeme žádnou zvláštní skutkovou podstatu, která by upravovala protiprávnost sportovce, lze ji dovodit z § 2900 OZ. Prevenční klauzule se pak uplatní při porušení obecně uznávaných pravidel, jako jsou třeba pravidla chování na sjezdovce. Škůdce samozřejmě může prokázat, že újmu nezavinil, a exkullovat se.

Pokud bychom připustili existenci soukromoprávní smlouvy o pravidlech dané sportovní disciplíny, kterou by konkludentně uzavřeli sportovci svou dobrovolnou účastí ve hře, bylo by pak možné zvažovat i odpovědnost za porušení smluvní povinnosti podle § 2913 OZ. Sportovec by v tomto případě vystupoval jako strana smlouvy, a pokud by porušil povinnost ze smlouvy, musel by nahradit škodu z toho vzniklou druhé straně nebo i osobě, jejímuž zájmu mělo splnění ujednané povinnosti zjevně sloužit. Nicméně pokud vím, tak tato koncepce se v soudní praxi doposud neuplatnila. Stejně jako většina autorů mám ke smluvní odpovědnosti sportovců spíše skeptický postoj, jelikož se velmi vzácně setkáme se smluvními vztahy, které mají ujednanou i úpravu následků ze sportovních úrazů. Mezi amatérskými sportovci jsou jakékoliv smluvní závazky těžko představitelné. V oblasti profesionálního sportu sice velmi často existují různé druhy smluv,

---

⁷⁸ HULMÁK, Milan, a kol.: *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck. 2014. s. 1511 - 1515.

zejména pracovní smlouvy,⁷⁹ nicméně si myslím, že ani v této oblasti sportu nelze reálně uvažovat o smluvních závazcích, jež by předem řešily nároky na náhradu újmy mezi všemi sportovci, kteří se účastní například hokejového utkání.

Právní úpravu způsobu a rozsahu náhrady újmy najdeme v § 2951 a násl. OZ. Škoda, tedy majetková újma, se primárně nahrazuje uvedením do předešlého stavu. Pokud však není restituce dobře možná, anebo žádá-li to poškozený, hradí se škoda v penězích. Nemajetková újma se odčiní satisfakcí, tedy přiměřeným zadostiučiněním, které musí být poskytnuto v penězích, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy.

V případě poškozeného sportovce se v občanskoprávní rovině primárně uplatňuje ustanovení § 2899 OZ, z něhož vyplývá: „*Kdo pro sebe přijal nebezpečí oběti, byť tak učinil za takových okolností, že to lze považovat za neprozřetelné, nevzdal se tím práva na náhradu proti tomu, kdo újmu způsobil.*“ Zákonodárce se inspiroval občanským zákoníkem Québecu, a to čl. 1477 CCQ, při jehož aplikaci se nejčastěji uvádějí případy poškození vzniklých během sportu. Mohou nastat situace, kdy se osoba chová nebezpečně, riskuje vlastní život či zdraví, ale přesto nelze dovodit, že to vylučuje její právo na náhradu újmy.⁸⁰ A právě sportovní činnosti přirozeně zahrnují i určité nebezpečí a ti, kdo se jich účastní, toto riziko dobrovolně přijímají.

Škudce se nemůže zprostit povinnosti k náhradě újmy pouhým odkazem na skutečnost, že poškozený přijal nebezpečí oběti. To má bezpochyby význam i pro náhradu újmy způsobené při výkonu sportovní činnosti. Uvedené se uplatní v případě přijetí přiměřeného rizika. Pokud se však bude jednat o abnormální riziko, je namístě aplikovat institut spoluúčasti poškozeného ve smyslu § 2918 OZ.⁸¹

---

⁷⁹ ČORBA, Jozef; et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 61 - 62.

⁸⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁸¹ HULMÁK, Milan, a kol.: *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck. 2014. s. 1511.

4.2 Soudní praxe vztahující se k soukromoprávní odpovědnosti sportovců

V kontinentálním právním systému nemají soudní rozhodnutí povahu precedentu, který je prvním řešením určitého, doposud právem neupraveného případu a který je závazný pro všechny obdobné případy v budoucnu. Přesto však nelze popřít jejich významný vliv po praktické stránce, a to zejména v oblasti sportu. Ráda bych níže uvedla, dle mého názoru, nejdůležitější soudní rozhodnutí, jež se zabývala náhradou škody na zdraví způsobené při výkonu sportu.

Jako první uvádím chronologicky nejstarší, průlomové rozhodnutí, a to rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. května 1978, sp. zn. 10 Co 190/76, od kterého se dlouhodobě odvíjela česká judikatura týkající se odpovědnosti sportovců za sportovní zranění. Městský soud zde nastavil jednotný přístup, jenž spojuje vznik odpovědnosti sportovce s porušením sportovního pravidla, respektive s porušením prevenční povinnosti, když uvedl, že nedodržení sportovních pravidel je nutné posoudit jako jednání odporující povinnosti počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví. V důsledku toho jde o porušení právní povinnosti, jež zakládá odpovědnost za škodu.⁸² Jednalo se o případ, kde se žalobce domáhal náhrady škody, jež mu vznikla při utkání v kopané tým, že ho zranil žalovaný M. K. při nedovoleném zákroku ve hře. Uveřejnění tohoto rozhodnutí ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 16/1980 deklaruje jeho akceptaci ze strany Nejvyššího soudu.

V souvislosti se společenskými změnami a rozvojem sportu po roce 1989 se na půdě soudu opět otevřela otázka odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. Zásadním rozhodnutím novodobé judikatury byl nepochybně rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 25 Cdo 1960/2002, jehož právní věta zní: „*Úder soupeře v rozporu s pravidly karate, při němž zasaženému vznikla škoda na zdraví, je postižitelný nejen v rámci pravidel zápasu karate, nýbrž představuje současně i porušení prevenční povinnosti; při splnění zbývajících předpokladů je dána obecná odpovědnost za škodu na principu presumovaného zavinění.*“ Žalobce se domáhal, aby žalovanému byla uložena povinnost zaplatit mu náhradu za bolestné a za ztížení společenského uplatnění. Tento nárok odůvodňoval tím, že při zápase první České

---

⁸² Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. května 1978, sp. zn. 10 Co 190/76.

ligy karate utrpěl zranění s trvalými následky, které mu způsobil žalovaný, když v boji použil nedovolenou techniku, čímž porušil pravidla karate.⁸³ Okresní i krajský soud konstatovaly, že žalovaný odpovídá za škodu, neboť při zápase svým jednáním porušil jak pravidla hry, tak i generální prevenční povinnost. S ohledem na hmotné právo i na ustálenou judikaturu rozhodl Nejvyšší soud, že rozsudek soudu nižšího stupně je správný. Nutno podotknout, že uvedené rozhodnutí nepřináší odklon od dosavadní judikatury, nýbrž výslovně potvrzuje její závěry a shledává ji aplikovatelnou i v současné době. Myslím si, že žalovaný v dovolání uvedl několik dobrých argumentů na vlastní obranu, nicméně NS se s nimi dostatečně nevypořádal. Například poukázal na to, že karate je kontaktní sport, při němž často dochází ke zranění, a proto nelze vycházet ze závěrů uvedených v rozhodnutí, jež se týká kopané. NS tuto argumentaci odmítl s tím, že sportovní odvětví nehraje žádnou zásadní roli pro právní stránku věci. Dle mého názoru mohl NS zaujmout jiné, mnohem modernější stanovisko. Jistý význam uvedeného rozhodnutí však shledávám v tom, že tuzemský vrcholný soudní orgán se do této doby věnoval problematice náhrady škody způsobené výhradně při fotbale, kdežto rozsudek sp. zn. 25 Cdo 1960/2002 se týká bojového sportu, a tím Nejvyšší soud v podstatě deklaruje použitelnost stávající judikatury i na jiné sportovní disciplíny, než je fotbal.⁸⁴ Současně se také jedná o jediné rozhodnutí, které Nejvyšší soud doposud vydal v oblasti náhrady škody u bojových sportů.

Historicky prvním rozhodnutím v oblasti lyžování bylo usnesení sp. zn. 25 Cdo 1506/2004, kterým se Nejvyšší soud pravděpodobně poprvé vyjádřil k významu pravidel chování lyžařů, jež stanovila Mezinárodní lyžařská federace FIS, když uvedl, že tato pravidla sice nejsou obecně závazným právním předpisem, avšak pro lyžaře na sjezdové trati jsou závazná a jejich porušení představuje porušení prevenční povinnosti ve smyslu občanského zákoníku. Pro zajímavost v krátkosti uvedu skutkovou podstatu daného případu. Při lyžování na sjezdovce na Gitschbergu se žalovaná střetla se žalobcem, který jel ve skupině lyžařského kursu v širokém oblouku, a žalovaná, přijíždějící zezadu, jej uviděla před sebou na krátkou vzdálenost (za terénním zlomem) a střetu již nemohla zabránit. Tímto mu poškodila lyže a způsobila mu zranění, jež si vyžádalo 39 dní pracovní

---

⁸³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. prosince 2003, sp. zn. 25 Cdo 1960/2002.

⁸⁴ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 753.

neschopnost (vymknutí pravého ramene). Soud dospěl k závěru, že žalovaná porušila pravidla FIS, když nepřizpůsobila rychlost a způsob jízdy svým schopnostem a terénním podmínkám.⁸⁵

Nemohu opomenout uvést další významné rozhodnutí sp. zn. 25 Cdo 4287/2011 vztahující se ke střetu lyžařů, kde se jednalo o stejnou právní konstrukci jako v předchozím případě, nicméně šlo o jiný kontext. V tomto případě soud došel k závěru, že lyžařka vzniklou škodu nezavinila a zprostil ji odpovědnosti. Žalovaná, jakožto nezletilá účastnice výcviku v lyžování, věděla, že jízdou přes terénní zlom, při níž nezpomalí natolik, aby byla schopna zastavit, může ohrozit lyžaře pod zlomem a může způsobit škodu, avšak v rámci organizovaného tréninku na veřejné sjezdovce důvodně spoléhala na to, že trenéři zajistí bezpečný provoz na sjezdové trati a zabrání případnému vzniku škody. Z rozsudku pak vyplývá, že sjezdový lyžař za takových podmínek nenesl zavinění za střet s jiným lyžařem, ač věděl, že svou jízdou může ohrozit lyžaře pod zlomem a způsobit škodu. Byla tak shledána odpovědnost sportovního oddílu za jednání jeho trenérů.⁸⁶

S ohledem na shora uvedená rozhodnutí lze konstatovat, že česká soudní praxe vychází při posuzování civilní odpovědnosti sportovců za způsobená zranění z generální prevenční klauzule, tedy z povinnosti předcházet hrozcím škodám. Judikatura zásadně spojovala porušení této prevenční povinnosti s porušením sportovních pravidel, které sice nejsou právními předpisy, avšak soudní praxe je považovala za jakési hlavní kritérium pro určení, zda jednání sportovce bylo protiprávní či nikoliv. Tento trend byl do jisté míry prolomen rozsudkem Okresního soudu v Blansku, sp. zn. 77 C 353/2009. V daném případě se prokázalo, že žalovaný, amatérský hráč fotbalu, jednal proti pravidlům hry, když srazil protihráče z boku bez úmyslu hrát míč, čímž mu způsobil zlomeninu levého bérce, která si vyžádala operaci a téměř 5 měsíční pracovní neschopnost. Dle přesvědčení soudu tímto žalovaný porušil prevenční povinnost. Žalovaný však na svou obhajobu uvedl, že ke zranění došlo nezávisle na jeho vůli, když uklouzl na mokřém trávníku a tento pád nemohl nijak ovlivnit. Žalovaný své důkazní břemeno unesl a prokázal, že škodu nezavinil. Soud tak stanovil, že uklouznutí hráče na vlhkém travnatém povrchu fotbalového hřiště, v důsledku kterého došlo ke zranění protihráče, může

---

⁸⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. února 2005, sp. zn. 25 Cdo 1506/2004.

⁸⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. listopadu 2012, sp. zn. 25 Cdo 4287/2011.

být okolností vylučující zavinění na vzniku škody. Jedná se o jedno z prvních tuzemských rozhodnutí, jež uznalo absenci soukromoprávní odpovědnosti za škodu, i když byla porušena sportovní pravidla.⁸⁷

Doktor M. Králík ve své monografii uvádí další judikát, ze kterého je zřejmá snaha o prolomení dosavadní dominance sportovních pravidel při hodnocení odpovědnosti sportovců za způsobená zranění. Tento rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 13. července 2009, sp. zn. 15 Co 287/2009, však není veřejnosti příliš znám, jelikož nebyl publikován ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, a ani v žádném právnickém periodiku.⁸⁸ U soudu jsem si zažádala o povolení k nahlédnutí do spisu a tento rozsudek jsem blíže rozebrala v praktické části této práce.

Přelomové rozhodnutí, které změnilo pohled tuzemské praxe na odpovědnost sportovce, vydal Nejvyšší soud dne 20. května 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015. Dle přesvědčení soudu, lze porušení sportovních pravidel, jež vedlo k újmě na zdraví, považovat za porušení prevenční povinnosti, jen za předpokladu, že takové porušení bude mít určitou vyšší intenzitu, tedy pokud sportovec svým jednáním podstatným způsobem vybočí z běžného způsobu hry. Pro posouzení intenzity porušení pravidel nemůže mít rozhodující vliv závažnost následků, které nevypovídají nic o povaze a závažnosti porušení pravidel nebo o brutalitě zákroku. Excesem je jednání, které zjevně vybočuje z běžného způsobu hry nebo které nemá s hrou nic společného. K tomuto stanovisku Nejvyšší soud dodal, že při posuzování, zda jednání fotbalistů, v jejichž důsledku došlo k újmě na zdraví, je v rozporu s prevenční povinností, je třeba zohlednit samotný charakter fotbalu jakožto dynamického sportu, při kterém dochází ke vzájemnému kontaktu hráčů a následkem toho se zvyšuje riziko zranění. Každý, kdo se fotbalu účastní, si musí být tohoto rizika vědom a akceptovat ho.⁸⁹

Na závěr této kapitoly bych ráda podotkla, že tuzemská právní doktrína dlouho zaostávala za soudní praxí, neboť se začala rozvíjet až o mnoho let později. Na jejím novodobém rozvoji má, dle mého názoru, největší zásluhu doktor M. Králík. I když judikatura začala svůj vývoj o něco dříve, není příliš četná,

---

⁸⁷ Rozsudek Okresního soudu v Blansku ze dne 26. října 2010, sp. zn. 77 C 353/2009.

⁸⁸ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 801 - 807.

⁸⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. května 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015.

nicméně postupným vývojem zformovala podmínky pro odpovědnostní vztahy sportovců. Poslední zmíněný judikát považuji za nejvýznamnější, a to protože soud se v jeho závěru přiblížil vyspělejšímu přístupu západních soudů.

5. TRESTNĚPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST SPORTOVců ZA ZRANĚNÍ

V oblasti sportu se objevuje celá řada různých jednání, která jsou způsobilá zakládat trestní odpovědnost. Lze je rozlišovat na:

- a) jednání způsobující sportovní zranění,
- b) jednání mající charakter korupce či jiných hospodářských trestných činů,
- c) protiprávní chování na stadionech jako je například agresivita fanoušků.⁹⁰

V této kapitole, ostatně jako v celé své práci, se zaměřím pouze na první skupinu. Na rozdíl od zahraničních států, kde disponují podrobnou právní teorií týkající se dané problematiky, má české právní prostředí patrné mezery. Neexistuje zde téměř žádná řádně propracovaná teorie trestní odpovědnosti za sportovní úrazy. Podobně je na tom i soudní praxe, která se doposud zabývala jen několika málo případy. A pokud už se soud zabýval otázkou trestní odpovědnosti sportovců, posuzoval ji ad hoc. Relevantní judikatura na úrovni Nejvyššího soudu se začala objevovat až na počátku 21. století. To ovšem neznamená, že by se v trestním řízení vůbec neřešily otázky sportovních úrazů již v dřívějších dobách. Opak je pravdou, jen jejich význam nebyl nikterak zásadní pro otázky trestní odpovědnosti.

Skutečnost, že se trestní odpovědnost prozatím uplatnila pouze ve výjimečných případech, je dána i zásadou subsidiarity trestní represe⁹¹ a samotnou povahou trestního práva, tedy tím, že je takzvaným prostředkem *ultima ratio*.⁹² Většinou totiž dohází k řešení na úrovni disciplinární nebo na základě prostředků občanského práva, kde se využívají instituty generální prevenční povinnosti a náhrady škody. Až v případě, kdy nepostačuje tato odpovědnost, nastoupí ochrana dle trestního práva.

---

⁹⁰ COUFALOVÁ, Bronislava; PINKAVA, Jan; POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. s. 26.

⁹¹ Podle zásady subsidiarity trestní represe má trestní postih přijít až ve chvíli, kdy nepostačuje odpovědnost dle jiných právních odvětví.

⁹² Prostředek poslední instance, což znamená, že se k němu přistupuje v nejzávažnějších případech porušení či ohrožení základních společenských hodnot, nebo až když jsou ostatní právní odvětví neúčinná.

Ve společnosti neexistuje všeobecná shoda ohledně použití trestního práva jako postihu za sportovní zranění. Vzhledem k povaze celé problematiky ani není možné najít jednoznačné řešení, avšak lze určit předpoklady a kritéria, jejichž porušení může následně vést k trestní odpovědnosti. V praxi pak záleží hlavně na okolnostech daného případu, na provedených důkazech či na mnoha dalších faktorech.

Postupem času se v teorii trestního práva vyčlenily tři základní teorie týkající se trestní odpovědnosti sportovce za úraz. První názorový proud prohlašuje, že sportovec je za sportovní zranění způsobené při sportu odpovědný vždy, bez ohledu na to, jak k němu došlo. Protichůdný názor si zase stojí za absolutní imunitou sportovců, tedy že sportovci nikdy neodpovídají za sportovní úraz. A poslední názorový proud připouští částečnou sportovní imunitou, když tvrdí, že sportovci za zranění trestněprávně neodpovídají, pokud jsou splněny stanovené podmínky.⁹³ Podle mého názoru se v České republice plně neuplatňuje ani jeden výše uvedený názor. Sportovci mohou nést odpovědnost za zranění, která způsobí během sportu, ale nejsou jasně stanovené hranice, kdy se tak stane a kdy ne. Soudní praxe se však snaží najít odpovídající měřítko, které bude respektovat povahu sportovní činnosti na straně jedné, a právní pravidla na straně druhé. Česká odborná literatura nabízí mnoho pokusů o komplexní souhrn problematiky trestní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. Současný moderní přístup k dané tématice je v zásadě založen na umírněné aplikaci trestního práva s akcentem na sportovní pravidla.

5.1 Subsidiarita trestní represe ve sportu - Nejvyšší soud sp. zn. 3 Tdo 1355/2006

Česká soudní praxe považuje sport za skutečnost právem regulovanou a do jisté míry trestně postižitelnou. K aplikaci subsidiarity trestní represe ve sportu bych ráda zmínila průlomové rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006. Obviněný fotbalista v mistrovském zápase amatérské fotbalové soutěže při souboji o míč zasáhl s použitím nepřiměřené síly nohu hráče M. Š., a srazil ho na zem. Způsobil mu tak tříštivou zlomeninu lýtkové kosti a přetržení deltového vazů u vnitřního kotníku

---

⁹³ ČORBA, Jozef; et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 38.

levé nohy. Toto zranění si vyžádalo hospitalizaci a následnou pracovní neschopnost. Rozhodčí udělil obviněnému žlutou kartu, a to protože poškozený M. Š. měl míč u sebe, kdyby míč u sebe neměl, dostal by kartu červenou. Dle rozhodčího sice došlo k porušení pravidel kopané, avšak nikoli značné intenzity, v důsledku které by musel udělit červenou kartu. Soud I. stupně uznal fotbalistu vinným trestným činem ublížení na zdraví, avšak k mému udivení upustil od potrestání. Po neúspěšném odvolání bylo podáno dovolání, které soud II. instance shledal nedůvodným.

Dovolatel tvrdil, že se nejednalo o porušení pravidel, které by nějak mimořádně vybočovalo z rámce běžných fotbalových zákroků. Proti této argumentaci Nejvyšší soud uvedl, že sportovní (např. fotbalová) pravidla regulují chování hráčů na hřišti v rámci hry a po jejím přerušení, definují zakázané způsoby hry a stanoví sankce pro případ jejich porušení. Pravomoc k posuzování přestupků proti pravidlům i udělování sankcí za ně jsou svěřeny rozhodčímu. Fotbalová pravidla však nikde neupravují a ani nemohou upravovat situaci, kdy v důsledku jejich porušení byla někomu z hráčů způsobena újma na zdraví. NS pro tyto případy zastává zásadu subsidiarity trestního práva, když uvádí: „*Jestliže tedy v průběhu hry některý z hráčů zaviněně poruší stanovená pravidla sportovní hry a v důsledku toho způsobí jiné osobě (jinému hráči) újmu na zdraví, pak s přihlédnutím zejména k povaze hry a k závažnosti porušení daných pravidel není vyloučena ani trestní odpovědnost takového hráče, např. pro trestný čin ublížení na zdraví.*“⁹⁴ Dle přesvědčení soudu je namístě uplatnit normy trestního práva tam, kde posuzované jednání je zaviněným excesem vybočujícím z příslušných sportovních pravidel. Nejvyšší soud neomezuje trestní odpovědnost jen na úmyslné jednání, neboť podle něj přichází v úvahu i v závažnějších případech zavinění z nedbalosti.

Proti uvedenému rozhodnutí NS byla následně podána ústavní stížnost, kterou Ústavní soud odmítl pro zjevnou neopodstatněnost, jelikož neshledal porušení ústavně zaručených základních práv a svobod. V souvislosti s tímto rozhodnutím, odmítl Ústavní soud posuzovat dopad významu dodržení či porušení sportovních pravidel na trestní odpovědnost sportovců s tím, že toto přísluší Nejvyššímu soudu. K tomu dodal, že soudy by se neměly dostat do pozice

---

⁹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006.

sportovních rozhodčí, neboť jejich povinností je posuzovat konkrétní okolnosti případu, nikoli skutečnost, zda bylo či nebylo porušeno sportovní pravidlo. Nadto Ústavní soud naznačil, že odpovědnost sportovců nemusí být vyloučena ani v případě, kdy k porušení sportovního pravidla nedošlo.⁹⁵

5.2 Posuzování trestněprávní odpovědnosti za zranění

S ohledem na shora uvedené lze i v oblasti sportu založit trestní odpovědnost při spáchání skutku, který svými znaky odpovídá skutkové podstatě trestného činu. Podle ustanovení § 13 odst. 1 TrZ je trestným činem „*protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*“ Zákonodárce vyžaduje naplnění jak obecných zákonných znaků (tj. dosažení stanoveného věku, přičetnost a u mladistvých rozumová a mravní vyspělost), tak i znaků skutkové podstaty trestného činu (tj. objekt, objektivní stránka, subjekt, subjektivní stránka a protiprávnost).⁹⁶

Objektem jsou společenské vztahy, zájmy a hodnoty chráněné trestním zákonem. V případě trestní odpovědnosti sportovců za úrazy se bude jednat hlavně o zájem na ochraně zdraví nebo lidského života.

Teorie trestního práva řadí mezi prvky *objektivní stránky* trestného činu jednání, následek a příčinný vztah mezi nimi, tedy zda ke zranění či ke smrti došlo v důsledku jednání sportovce. *Jednáním* se rozumí projev vůle ve vnějším světě, kterým může být jak konání, tak i opomenutí. Zvláště ve sportu je nutné prokázat vůli, tedy úmysl. Je obecně známou skutečností, že při výkonu sportu často dochází k chování, které není ovládáno vůlí, a tak není divu, že se objevují případy, kdy v důsledku nějakého nežádoucího vnějšího vlivu sportovec způsobí jinému zranění, aniž by to vůbec zamýšlel. V případě absence jednání, obligatorního prvku objektivní stránky, pak nelze daný skutek právně kvalifikovat jako trestný čin.⁹⁷ *Následkem* je pak porušení nebo ohrožení objektu trestného činu. V tomto případě se typicky bude jednat o ublížení na zdraví, čili zranění, popřípadě o smrt. Míra závažnosti úrazu hraje důležitou roli při kvalifikování trestného činu. S ohledem na diferenciaci sportovních disciplín, kde sportovci podstupují různé

⁹⁵ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 28. února 2008, sp. zn. I. ÚS 1939/07.

⁹⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo hmotné. 2. vydání. Praha: Leges, 2010. s. 117 - 118.

⁹⁷ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 1307.

stupně nebezpečí úrazu, je nutné hodnotit každý skutek individuálně s přihlédnutím ke konkrétní situaci. Při právním rozboru *příčinné souvislosti* je možné brát v úvahu i jiné právně relevantní příčiny, které by se mohly na způsobeném následku podílet. Těmi může být třeba zdravotní stav sportovce či povaha sportoviště. Je pravděpodobné, že sportovec mající nějaké skryté zranění, bude náchylnější vůči určitým sportovním zákrokům. Co se týče stavu sportoviště, kupříkladu mokrá trávník může mít vliv na intenzitu skluzu fotbalisty. Avšak pokud bude fotbalista moci předvídat vliv takové prostředí, nebude tato skutečnost brána v úvahu.⁹⁸

Třetím obligatorním znakem skutkové podstaty je *subjekt* trestného činu, který právní teorie vymezuje jako trestně odpovědnou osobu, která bezprostředně spáchala trestný čin. Subjektem bude tedy sportovec či hráč, který svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu,⁹⁹ který dovršil alespoň 15 let¹⁰⁰ a který byl v době trestného činu přičetný. Nepřičetný je ten, kdo pro duševní poruchu v době spáchání činu nemohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání. Pokud by se u sportovce prokázala nepřičetnost, nebyl by za tento čin trestně odpovědný.¹⁰¹ Problematickým by mohlo být posuzování trestní odpovědnosti mladistvého sportovce. I když mladistvý naplní znaky skutkové podstaty trestného činu, zpravidla se nebude jednat o provinění. A to z důvodu společenské škodlivosti, která se pro trestnost vyžaduje.¹⁰² S ohledem na širokou společenskou akceptaci sportu by se muselo jednat o opravdu závažné a škodlivé provinění, aby bylo možné vůbec uvažovat o trestní odpovědnosti mladistvého.

Subjektivní stránkou je vnitřní, psychický vztah pachatele k zákonným znakům trestného činu neboli *zavinění*, které může být buď úmyslné, nebo nedbalostní.¹⁰³ Přičemž ustanovení § 13 odst. 2 TrZ stanovuje, že „k trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.“ Judikatura svědčí o tom, že i ve sportovním prostředí dochází jak k úmyslnému, tak i k nedbalostnímu zavinění.

---

⁹⁸ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 1309.

⁹⁹ dle § 22 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁰ dle § 25 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰¹ dle § 26 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰² dle § 12 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰³ dle § 15 a dle § 16 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Co se týče úmyslného zavinění, rozlišuje trestněprávní teorie dvě formy, a to úmysl přímý a nepřímý. Dle § 15 odst. 1 písm. a) TrZ spočívá *přímý úmysl* v tom, že pachatel chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoníku porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákoníkem. V případě sportovních úrazů je tato forma zavinění takřka vyloučena, jelikož dokázat sportovci, že chtěl jinému způsobit zranění, je možné jen ve zcela výjimečných případech. U *nepřímého úmyslu* pachatel věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a byl s tím srozuměn.¹⁰⁴ Právě tato forma bude pro sportovní úrazy spáchané úmyslně daleko pravděpodobnější, poněvadž sportovec se zpravidla nedopustí zákroku s tím, že soupeře úmyslně zraní, ale ví, že tento následek může za jistých okolností nastat, a pokud se tak stane, je s tím smířený. V praxi se obvykle jedná o úmyslné údery či nárazy do protihráče.

5.3 Úmyslné způsobení sportovního zranění

Jako příklad úmyslného zavinění bych chtěla uvést incident, který se stal roku 1979 v ledním hokeji na amatérské úrovni. Útočník J. K. udeřil protihráče J. D. hokejovou holí do obličeje, čímž mu způsobil závažná poranění očí (krvácení do očnic, vytlačení levého oka z očnice, ochrnutí zornice), se kterými byl J. D. hospitalizován po dobu dvou měsíců. Vzápětí bylo zahájeno trestní stíhání. Tři svědci v opakovaných výpovědích jednoznačně potvrdili, že ke zranění došlo mimo souboj o puk, a vylíčili průběh celého faulu. Podle nich byl úder hokejkou veden odshora dolů. I lékařská zpráva, která hrála významnou roli v oblasti důkazních prostředků, potvrdila, že mechanismus způsobeného zranění odpovídal svědeckým výpovědím. Případ byl ztěžován obtížným zjištěním skutkového stavu, které bylo nepochybně dáno absencí obrazového záznamu ze zápasu. V průběhu řízení J. K. sice přiznal, že je původcem zranění, avšak úmysl popíral. Soud ho uznal vinným ze spáchání trestného činu ublížení na zdraví a uložil mu trest odnětí svobody na dobu 12 měsíců s podmíněčným odložením výkonu tohoto trestu na dobu 2 let.¹⁰⁵

---

¹⁰⁴ dle § 15 odst. 1 písm. b) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁵ KRALÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 1237 - 1238.

V souvislosti s úmyslným zaviněním nemohu opomenout zmínit ani mediálně známý incident Dominika Haška, který v roce 2003 při utkání extraligy in-line hokeje napadl protihráče M. Šílu. Srazil ho na zem, následně si na něj klekl a několikrát ho udeřil do zad a do obličeje, čímž mu údajně zlomil nos, způsobil otřes mozku a poranil krční páteř. Sportovní povaha případu trestnímu řízení nebránila, policie navrhovala obžalovat Haška z činu, za který mu hrozilo až osm let vězení. Okresní státní zástupkyně však trestní stíhání zastavila s tím, že se jednalo o přestupek.

Mnohem častěji se ve sportovním prostředí setkáme se zaviněním ve formě nedbalosti. V případě, kdy pachatel věděl, že může ohrozit nebo porušit zájem chráněný trestním zákoníkem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové ohrožení nebo porušení nezpůsobí, se bude jednat o *vědomou nedbalost*.¹⁰⁶ Tato patrně nejčastější forma zavinění ve sportu souvisí zejména s tím, že sportovec nedodrží potřebnou míru opatrnosti, ke které je s ohledem na okolnosti povinen. O *nevědomou nedbalost* ve smyslu § 16 odst. 1 písm. b) TrZ pak půjde ve chvíli, kdy pachatel nevěděl, že svým jednáním může ohrozit nebo porušit zájem chráněný trestním zákoníkem, ač o tom vzhledem k okolnostem a ke svým osobním poměrům měl a mohl vědět. Při posuzování možnosti předvídat eventuální ohrožení či porušení chráněného zájmu se bude brát v potaz řada faktorů jako kupříkladu konkrétní prostředí, zkušenosti, vlastnosti či vnitřní, psychický stav pachatele.¹⁰⁷

Nejvyšší soud se již několikrát ve svých rozhodnutích vyjádřil k nedbalostnímu jednání. Bylo tomu tak například v usnesení sp. zn. 8 Tdo 68/2010, kdy se zabýval odpovědností za lyžařské úrazy na sjezdových tratích. Podle přesvědčení Nejvyššího soudu je vědomá nedbalost založena na schopnosti pachatele rozpoznat a zhodnotit okolnosti, které vytváří případné nebezpečí pro zájem chráněný trestním zákonem. Při vědomé nedbalosti pachatel ví, že může způsobit následek trestného činu, ale bez přiměřených důvodů spoléhá, že takový následek nezpůsobí, nechce ho způsobit a ani s ním není srozuměn. Při nevědomé nedbalosti pachatel neví, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a ke svým osobním poměrům vědět měl a mohl. O zavinění z nevědomé nedbalosti jde jen tehdy, jestliže povinnost

---

¹⁰⁶ dle § 16 odst. 1 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁷ COUFALOVÁ, Bronislava; PINKAVA, Jan; POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. s. 73 - 75.

a možnost předvídat porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem jsou dány současně. Nedostatek jedné z těchto složek znamená, že čin je nezaviněný.¹⁰⁸ V této souvislosti dále odkazuji na aktuální usnesení sp. zn. 7 Tdo 561/2016, ve kterém se Nejvyšší soud opírá o úvahy uvedené v usnesení sp. zn. 3 Tdo 1355/2006, a zdůrazňuje, že *„trestní sankce při úrazech v rámci sportovní hry přichází v úvahu v závažnějších případech zavinění z nedbalosti, při nepřiměřenosti zákroku vzhledem k dané herní situaci, použití nepřiměřené síly, která nebyla potřebná k zákroku.“*¹⁰⁹

Problematika zavinění je z hlediska dokazování velmi obtížná, neboť nelze v obecné rovině vymezit jednotnou hranici mezi vědomou nedbalostí a nepřímým úmyslem. Vždy je nezbytně nutné posuzovat každý případ individuálně a citlivě s přihlédnutím ke zvláštním atributům dané sportovní disciplíny.

5.4 Sport individuální, kolektivní a bojový – kategorizace sportu dle míry fyzického kontaktu sportovců

Jak už jsem naznačila výše, pro posouzení trestní odpovědnosti sportovců za zranění je mimo jiné důležité i to, o jaký druh sportu se jedná. A tak pro lepší přehlednost budu ve své práci rozlišovat sporty individuální, kolektivní a bojové. Individuální sporty se obvykle obejdou bez fyzického kontaktu s jiným sportovcem, kdežto u většiny kolektivních sportů je fyzický kontakt nedílnou součástí. Tělesný kontakt mezi sportovci považují za důležité kritérium, neboť se k němu velmi často přihlíží při posuzování trestní odpovědnosti sportovce. Podstatou bojových sportů je bojová činnost mezi dvěma sportovci, jejíž součástí je i způsobení úrazu. Z tohoto důvodu je zde hranice protiprávnosti posunuta a trestní odpovědnost budou zakládat jen jednání, která mají charakter určitých excesů, avšak ve většině případů bude trestní odpovědnost pravděpodobně vyloučena. Excesem není každé porušení pravidel, nýbrž takové jednání, které zjevně vybočuje z běžného způsobu hry, či nemá s hrou nic společného.¹¹⁰

V individuálních sportech dochází ke zranění druhých sportovců velmi vzácně, kdežto v kolektivních a bojových sportech jsou úrazy relativně běžnou

---

¹⁰⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010.

¹⁰⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 7 Tdo 561/2016.

¹¹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 7 Tdo 561/2016.

záležitostí. Díky této četnosti sportovních úrazů věnují kolektivním i bojovým sportům samostatné kapitoly. Ojedinelost úrazů v individuálních sportech je zapříčiněna omezeným bezprostředním fyzickým kontaktem s ostatními sportovci. Ke zranění pak může dojít v důsledku nějakého selhání sportovce, který nedodrží bezpečnostní předpisy, obvyklou míru opatrnosti, obecnou prevenční povinnost či pravidla daného sportu, jež většinou stanovují povinnost počínat si ohleduplně. Tyto případy však většinou zakládají disciplinární nebo občanskoprávní odpovědnost.¹¹¹

Pravděpodobně nejběžnějším individuálním sportem, ve kterém celkem často dochází ke zranění jiných osob v důsledku protiprávního jednání sportovce, je lyžování. Ne náhodou charakterizoval Nejvyšší soud lyžování jako *do jisté míry rizikový rekreační sport*. Z tiskové zprávy Horské služby ČR vyplývá, že počet úrazů vzniklých při lyžování každoročně narůstá. Přesně 7 586 zásahů provedli členové Horské služby ČR v zimní sezóně 2017/2018, což je o 500 zásahů více než minulý rok.¹¹²

V této souvislosti musím zmínit i klíčové rozhodnutí Nejvyššího soudu, sp. zn. 8 Tdo 68/2010, které se týkalo trestní odpovědnosti lyžaře za ublížení na zdraví jiné osobě v důsledku nedodržení obecné prevenční povinnosti při jízdě na lyžích a ke kterému jsem se již vyjadřovala ve spojitosti s nedbalostním jednáním. Kvůli nepozornosti a nedbalostnímu jednání srazil lyžař při jízdě na sjezdovce nezletilou lyžařku a způsobil jí těžké zranění, s dobou léčení v trvání nejméně osmi týdnů a s trvalým závažným následkem v podobě snížené obranyschopnosti organismu vůči infekci. Nejvyšší soud tak stanovil obecná pravidla pro odpovědnost lyžaře, když v uvedeném usnesení uvedl, že *„lyžař je povinen přizpůsobit rychlost a způsob jízdy svým schopnostem a zkušenostem a celkové situaci na místě, jímž projíždí (tedy zejména terénním, sněhovým a povětrnostním podmínkám, výhledovým poměrům), (...) aby měl možnost včas a v dostatečné vzdálenosti reagovat i na nenadálou překážku v jízdě. Pokud zaviněně nedodrží uvedená pravidla, lze u něj dovodit porušení tzv. obecné*

---

¹¹¹ COUFALOVÁ, Bronislava; PINKAVA, Jan; POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. s. 29 - 30.

¹¹² ZEMAN, Radek. *Počet zásahů Horské služby se letos opět zvýšil, přibyly hlavně úrazy*. Tisková zpráva Horské služby ČR, o.p.s. [online]. 2018, květen [cit. 8. ledna 2018]. Dostupné na WWW: <https://www.horskaslužba.cz/cz/aktualni-informace/aktualne/tiskove-zpravy/2686-pocet-zasahu-horske-sluzby-se-letos-opet-zvysil-pribyly-hlavne-urazy>

prevenční povinnosti (...) nebo nedodržení potřebné míry opatrnosti. Způsobí-li takovým porušením z nedbalosti jinému těžkou újmu na zdraví, přichází v úvahu jeho trestní odpovědnost za trestný čin ublížení na zdraví...“ Ačkoli nebylo jednání lyžaře vedeno úmyslem způsobit zranění, soud ho shledal trestně odpovědným za trestný čin ublížení na zdraví. Tento verdikt se může jevit jako nedůvodně přísný, ale je třeba brát v úvahu skutečnost, že lyžař způsobil nezletilé dívce zranění, jež ji budou nepříznivě ovlivňovat po celý život.

Přijde mi zajímavé, že soud posuzoval lyžařovu odpovědnost ve dvou liniích. A to jak v linii občanského zákoníku s odkazem na obecnou prevenční povinnost, tak i v linii sportovních pravidel chování na sjezdových tratích vyhlášených Mezinárodní lyžařskou federací, která stanovují zásady chování při lyžování a snowboardingu nejen pro profesionály, ale i amatéry. Nejvyšší soud potvrdil důležitost dodržování těchto pravidel, když uvedl, že hrají významnou roli při hodnocení odpovědnosti lyžaře za zranění, neboť jejich porušení představuje porušení právní povinnosti předcházet vzniku škody.¹¹³

Tuto kapitolu bych ráda uzavřela s tím, že v českém právním prostředí doposud neexistuje jednotný pohled na trestní odpovědnost sportovců s jednoznačně definovanými právními východisky. Soudních rozhodnutí zabývajících se uvedenou problematikou je s ohledem na početnost sportovních zranění, jež by mohla být předmětem trestněprávního posouzení, velmi málo. V zásadě panuje shoda v tom, že nelze vztáhnout beztrestnost na všechny případy sportovních úrazů a je nutné určit hranice mezi úrazy, které trestní postih zakládají a které nikoliv. Myslím si, že angažovanost trestního práva, jež má zejména kárnou podstatu, do oblasti sportu je mnohem problematičtější než v případě práva občanského, které spočívá spíše v poskytování náhrady.

---

¹¹³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. února 2005, sp. zn. 25 Cdo 1506/2004.

6. OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST

Okolnosti vylučující protiprávnost jsou v trestním právu všeobecně známým institutem. Lze je charakterizovat jako okolnosti, které pachatele činu jinak trestného zbavují trestní odpovědnosti.¹¹⁴ TrZ ve svých ustanoveních § 28 až § 32 upravuje pět okolností vylučujících protiprávnost, a to krajní nouzi, nutnou obranu, svolení poškozeného, přípustné riziko a oprávněné použití zbraně. Pokud budou splněné podmínky okolností vylučujících protiprávnost, nebude se jednat o trestný čin, jelikož takovému činu bude chybět zákonný znak protiprávnosti. Mimo tento zákonem vymezený okruh okolností vylučujících protiprávnost zavedla teorie a praxe ještě některé další okolnosti, a to například výkon práva, výkon povolání či výkon dovolené činnosti.¹¹⁵ V trestním právu je přípustná analogie ve prospěch pachatele, a tak bude možná i jejich aplikace.

V literatuře najdeme řadu teorií, které se zabývají tímto institutem ve spojitosti se sportem, a tak není zcela jednoznačné, pod jakou z výše uvedených okolností vylučujících protiprávnost lze podřadit sportovní činnost. Z okolností uvedených v TrZ připadá v úvahu svolení poškozeného ve smyslu § 30 TrZ nebo přípustné riziko dle ustanovení § 31 TrZ. Ve výjimečných případech by bylo možné aplikovat i nutnou obranu dle § 29 TrZ, avšak o jejím použití se hovoří spíše jen v teoretické rovině. Instituty krajní nouze a oprávněného použití zbraně se pro oblast sportu vylučují.

6.1 Nutná obrana

Nutnou obranou se dle ustanovení § 29 TrZ rozumí „*čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajícím útok na zájem chráněný trestním zákonem,*“ přičemž „*nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.*“ Z toho vyplývá, že při dodržení obligatorních podmínek nutné obrany nebude čin bránící se osoby klasifikován jako trestný.¹¹⁶ Během sportovní činnosti může občas dojít k útoku na jiného sportovce, přičemž takovéto excesivní jednání nebude souviset s hrou jako takovou. A právě

---

¹¹⁴ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné*. 2. vydání. Praha: Leges, 2010. s. 241.

¹¹⁵ ŠÁMAL, Pavel, a kol. *Trestní zákoník I: komentář*, 2. vydání, Praha: C. H. Beck. 2012. s. 385.

¹¹⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. §1 až 139: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 399 - 400.

u akových útoků, kterým se napadený sportovec pouze bránil, lze připustit aplikaci tohoto institutu, i když taková situace nastane spíše výjimečně.

V zahraniční judikatuře se můžeme setkat s modelovým případem uplatnění nutné obrany jako okolnosti vylučující protiprávnost ve sportu. Jde o případ *R v Hardy*,¹¹⁷ který se odehrál v průběhu ragbyového zápasu. Obviněný byl svým protihráčem úmyslně udeřen zezadu do hlavy. Tomuto útoku se bránil tak, že vzápětí udeřil poškozeného, a tím mu přivodil smrt. Obviněný na svou obhajobu uváděl, že se pouze bránil a že neměl v úmyslu tímto obranným úderem způsobit takový následek. Prokázalo se, že jednal v nutné obraně a byl obvinění zproštěn. J. Pinkava tento rozsudek považuje za zajímavý rozsudek, neboť vzhledem ke koncepci nutné obrany v českém právním prostředí by byla shledána vina za spáchání trestného činu.¹¹⁸

Institut nutné obrany použil na svou obhajobu také například obviněný hokejista V. P., který byl uznán vinným přečinem ublížení na zdraví. V nepřerušném hokejovém utkání, ale mimo hru, po vzájemném strkání, obviněný V. P. udeřil hokejkou protihráče R. S., čímž mu způsobil dle soudně lékařského posudku lehké zranění s omezením v obvyklém způsobu života zpravidla nepřekračující deset dnů. V posuzované trestní věci se dle názoru soudu nejednalo o nutnou obranu, neboť do doby, než obviněný napadl poškozeného, nešlo v žádném případě o útok ze strany poškozeného vůči obviněnému, protože veškeré jeho chování bylo tolerovatelné v rámci hry.¹¹⁹

6.2 Svolení poškozeného

Institut svolení poškozeného vymezuje zákonodárce v ustanovení § 30 TrZ, dle jehož prvního odstavce „*trestný čin nespáchá, kdo jedná na základě svolení osoby, jejíž zájmy, o nichž tato osoba může bez omezení oprávněně rozhodovat, jsou činem dotčeny.*“ Musí se tedy jednat o zájmy jednotlivce, o nichž může sám rozhodovat, a tyto zájmy se nesmí dotýkat zájmu společnosti. Až na výjimky lékařských zákroků provedených *lege artis*, nelze udělit souhlas k ublížení

---

¹¹⁷ LEWIS, Adam, TAYLOR, Jonathan. *Sport: Law and Practice*. 2. vydání. Haywards Heath: Bloomsbury Professional, 2008, s. 1087.

¹¹⁸ COUFALOVÁ, Bronislava; PINKAVA, Jan; POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. s. 82.

¹¹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. června 2015, sp. zn. 8 Tdo 418/2015.

na zdraví, či k usmrcení. Zákon dále vyžaduje, aby takové svolení bylo dáno předem nebo současně s jednáním osoby páchající čin jinak trestný, dobrovolně, určitě, vážně a srozumitelně.¹²⁰

Svolení poškozeného lze postavit na myšlence, že pokud se sportovec dobrovolně rozhodne vykonat sportovní činnost, ač ví, že může dojít k újmě na zdraví, konkludentně souhlasí s nebezpečím, které mu z toho hrozí. Nicméně sportovec v žádném případě nedává souhlas se zásahem do své tělesné integrity, ale spíše akceptuje sportovní pravidla, která mají chránit zdraví sportovců.¹²¹ Aktivní výkon sportovní činnosti tedy sám o sobě presumuje vznik nějakého úrazu. S výjimkou určitých bojových sportů se obvykle jedná o lehká zranění (odřeniny, pohmožděny), jež vycházejí z obvyklého způsobu hry. Sportovec těžko dá konkludentní souhlas k usmrcení nebo ke způsobení nějakého vážnější zranění, které by bylo způsobitelné negativně postihnout jeho sportovní kariéru či jinak ohrozit jeho život.

Určitou výjimku představují bojové sporty (kupříkladu box či MMA¹²²), jejichž podstatou je bezprostřední fyzický kontakt mezi dvěma soupeři spočívající ve vzájemném útočení v rámci předem daných pravidel a dle charakteru sportu. V těchto sportovních disciplínách je značně posunuta hranice trestní odpovědnosti a nelze u nich aplikovat pravidla použitelná pro ostatní druhy sportů. Většina z nich bývá ukončena buď vypršením stanoveného časového limitu, nebo způsobením *knock-outu* protivníka.¹²³ O trestní odpovědnosti se bude uvažovat jen v případech zákeřného či značně brutálního excesivního jednání sportovce, který prokazatelně poruší sportovní pravidla a zároveň způsobí jinému závažné zranění.

O použití tohoto institutu v případě sportovních úrazů však v odborné veřejnosti nepanuje jednoznačná shoda. Upřednostnění některého z níže uvedených přístupů by vyžadovalo přesvědčivé vyvrácení argumentů všech ostatních koncepcí, což zřejmě není ani možné. Mgr. Tomáš Hrnčířík, zřejmě první novodobý autor zabývající se trestní odpovědností sportovců,¹²⁴ zastává názor, že souhlas

---

¹²⁰ dle § 30 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹²¹ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 1377.

¹²² Mixed Martial Arts – Smíšená bojová umění.

¹²³ COUFALOVÁ, Bronislava; PINKAVA, Jan; POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. s. 82 - 84.

¹²⁴ T. Hrnčířík se pokusil o novodobé zpracování problematiky trestní odpovědnosti sportovců, které není ovlivněno zahraniční ani tuzemskou doktrínou či praxí. Podle něho se trestněprávní normy vztahují na aktivní činnost sportovce, ale zdůrazňuje, že každou újmu na zdraví je nutné

poškozeného nelze v případě úrazů způsobených při sportovní činnosti považovat za okolnost vylučující protiprávnost. Poukazuje na skutečnost, že použití uvedeného institutu je možné za předpokladu splnění přesně vymezených podmínek. Zdůrazňuje, že zdraví člověka nebývá obecně považováno za zájem, s nímž by byl poškozený jedinec oprávněn v tomto ohledu nakládat. A dále uvádí podmínku, kdy poškozený musí vyslovit souhlas ke konkrétnímu jednání s přesně vymezenými důsledky. Nelze tedy připustit všeobecnou akceptaci potenciální škody, jejíž způsobení a rozsah nejsou v okamžiku udělování souhlasu vůbec zřejmé.¹²⁵

K názoru T. Hrnčířika se později připojil i Ústavní soud v souvislosti s rozhodováním o ústavní stížnosti proti rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tdo 1355/2006, o kterém jsem se zmínila již výše. Stěžovatel předložil Ústavnímu soudu úvahu, že v rámci kolektivních sportů lze hovořit o určitém svolení poškozených jako o okolnosti vylučující protiprávnost, jelikož dle jeho názoru každý, kdo nastupuje k utkání v kopané, musí počítat s určitou možností zranění. K této argumentaci Ústavní soud uvedl, že mu nepřísluší, aby stanovil, zda sportovní riziko představuje okolnost vylučující protiprávnost, či zvolil jinou z řady teorií stanovící podmínky právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. V této souvislosti však velmi nenápadně podotkl, že souhlas poškozeného nemůže být důvodem, který by zbavoval sportovce odpovědnosti za způsobené poškození zdraví. A to proto, že jedinec nemůže sám rozhodovat o zájmech, které se týkají nejen jeho, ale i celé společnosti, což je nutno aplikovat typicky právě v případě ochrany zdraví a života, na které má společnost zvláštní zájem a může takovéto hodnoty hájit i proti vůli jejich nositelů. Vzhledem k tomu nemůže souhlas poškozeného s účastí ve hře pokrýt jednání sportovce, který jinému způsobil zranění.¹²⁶

Učebnice trestního práva z roku 2010¹²⁷ se k uvedené problematice celkem podrobně vyjadřuje. Velkou váhu přikládá diferenciaci sportu na profesionální a amatérský. Profesionální sport podřazuje pod institut výkonu dovolené činnosti.

---

podrobit konkrétní analýze. V nejobecnější rovině uvádí, že o trestný čin půjde v případě, kdy bude zranění způsobeno zvláště bezohledným zákrokem, popřípadě zákrokem vedeným úmyslem způsobit zranění.

¹²⁵ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 1313.

¹²⁶ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 28. února 2008, sp. zn. I. ÚS 1939/07.

¹²⁷ NOVOTNÝ, František., SOUČEK, Josef. et al. *Trestní právo hmotné*, 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010.

Pro sport na amatérské úrovni odmítá přípustné riziko s odkazem na jeho vědeckotechnické zaměření, avšak akceptuje možnost svolení poškozeného jako okolnosti vylučující protiprávnost. Tento souhlas charakterizuje jako svolení s účastí ve sportovní disciplíně s vědomím o možných rizicích, která hodlají sportovci dobrovolně podstoupit. Tato akceptace možných rizik je ale ve světové dogmatice typická spíše pro institut přípustného rizika. Obdobnou kategorizaci sportu provádí také Hruška J. a Hruška P., kteří vypracovali podrobnou novodobou analýzu aplikace trestního práva do sportu a mimo jiné se vyjádřili k okolnostem vylučujících protiprávnost.¹²⁸ Profesionální sport pojímají jako výkon povolání, a tak zde aplikují okolnost v podobě výkonu povolání. V případě amatérského sportu podle nich připadá v úvahu svolení poškozeného, přípustné riziko a výkon dovolené činnosti. Hruška J. a Hruška P. tvrdí, že sportovec dává svou účastí v dané sportovní disciplíně najevo srozumění s možností vzniku újmy na zdraví, ale v žádném případě se nejedná o svolení s tím, aby mu protihráč způsobil konkrétní zranění. Zachování této podmínky i v bojových sportech hodnotí jako problematické, neboť zranění sportovce a jeho vyřazení je předpokladem vítězství.¹²⁹

S ohledem na shora uvedené je tedy nepřípustné, aby sportovec dobrovolně souhlasil s ublížením na zdraví v rámci sportovní činnosti. Z tohoto důvodu považují aplikaci svolení poškozeného jako okolnosti vylučující protiprávnost pro oblast sportu za ne příliš vhodnou.

6.3 Přípustné riziko

Sportovní činnost se pojí se zvýšenou mírou nebezpečí úrazu, a tak je možné v souvislosti s vyloučením protiprávnosti uvažovat i o institutu přípustného rizika ve smyslu § 31 TrZ. Míra rizika, tedy pravděpodobnost nežádoucích následků, se odvíjí od sportovních pravidel, která by měla zabránit případnému vzniku úrazu.

Z důvodové zprávy vyplývá, že zákonodárce chtěl tímto institutem postihnout zejména oblast vědeckotechnického vývoje, při kterém dochází

---

¹²⁸ HRUŠKA, J.; HRUŠKA, P. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v České republice. *Trestní právo*. 2013, č. 1, s. 6 – 18.

¹²⁹ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 1381 - 1390.

k určitému riziku. S ohledem na přínos společensky prospěšných hodnot a zisků, jež odpovídají aktuálním potřebám společnosti, je riziko při takovémto jednání tolerováno. Institut přípustného rizika tedy spočívá v tom, že při zavádění nových postupů, které splňují podmínku obecné společenské prospěšnosti, se musí některé, jinak chráněné zájmy vystavit nebezpečí, protože by pak nemuselo dojít k zamýšleným výsledkům.

Ze zákonné dikce lze velmi těžko dovodit aplikaci přípustného rizika i pro oblast sportu, nicméně důvodová zpráva k TrZ doslova uvádí: „*Definice přípustného rizika v zásadě pokrývá všechny případy tohoto rizika, neboť stranou nezůstávají ani rizika např. v souvislosti se sportovními aktivitami (boxeři, hokejisté, automobiloví závodníci apod.) či výkonem povolání (zejména lékařů, ale i horských vůdců, lyžařských instruktorů apod.)*.“¹³⁰ Z uvedeného plyne, že zákonodárce v této souvislosti pojal sport jako společensky prospěšnou činnost.

Dle ustanovení § 31 odst. 1 TrZ může být subjektem jednajícím za podmínek přípustného rizika jen osoba, která tak činí v rámci svého zaměstnání, povolání, postavení či funkce. Odborná literatura dovozuje, že se musí jednat o profesionála.¹³¹ Judikatura i většina autorů o společenské prospěšnosti u profesionálních sportovců nepochybuje, zatímco u amatérských sportů bývá tato otázka spekulativní. Řada teoretiků vylučuje aplikaci přípustného rizika téměř u všech amatérských sportů, neboť ty jsou dle jejich názoru vykonávány za účelem rekreace, nikoli ve smyslu společensky prospěšné činnosti. Naproti tomu by se dalo argumentovat tím, že i když amatérský sportovec vykonává sportovní činnost na nižší úrovni, bez úplaty a bez profesionální smlouvy, ve sportovních pravidlech regulujících danou sportovní disciplínu se obvykle nedělají rozdíly mezi profesionálním a amatérským sportovcem. Myslím, že by bylo nespravedlivé omezovat trestní odpovědnost pouze na existenci profesionální smlouvy, když podstata daného sportu zůstane touto diferenciací sportovců nedotčená.

Do rámce společensky prospěšných činností spadá nemalé množství aktivit, v návaznosti na judikaturu Nejvyššího soudu lze do tohoto okruhu zařadit i sportovní činnosti. Tuto skutečnost lze prezentovat kupříkladu na fotbale, jehož celospolečenskou významnost již několikrát Nejvyšší soud zdůraznil ve svých rozhodnutích. Například v usnesení, sp. zn. 8 Tdo 396/2007 uvedl, že je nutné

---

¹³⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

¹³¹ ŠÁMAL, Pavel, a kol. *Trestní zákoník I: komentář*, 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012. s. 427.

považovat fotbal za fenomén, který se jako jeden z nejrozšířenějších sportů podílí z pohledu občanů i státu, na obecně významných a celospolečenských otázkách.¹³² V dalším svém rozhodnutí vymezil soutěže v kopané jako celospolečenskou záležitost, ve které je potřeba dávat důraz na regulérnost a řádný průběh.¹³³ Vedle ekonomického a kulturně-spoolečenského významu fotbalu jako takového nelze, dle názoru Nejvyššího soudu, podceňovat ani jeho další celospolečensky důležitý efekt, jímž je jeho výchovný vliv, kterým působí na vytváření veřejného mínění a formování morálních základů.¹³⁴ Lze tak vydedukovat závěr, že fotbal je společensky prospěšná činnost.

Někteří teoretici k uvedené problematice uvádí, že zákonodárce zřejmě podřadil sportovní činnost pod uvedené ustanovení s cílem vyplnit mezeru v trestním zákoníku, nicméně tato okolnost vylučující protiprávnost se bude uplatňovat především na vědu a výzkum a v oblasti sportu nebude příliš použitelná.¹³⁵ Z tohoto důvodu hodnotím podřazení odpovědnosti sportovců pod institut přípustného rizika jako nevydařené. Protichůdný názor zastává například doktor Jan Kocina, který ze zákonné díkce dovozuje závěr, že oblast přípustného rizika pokrývá řadu rizikových činností, když zákonodárce stanovil podmínky, jež se nevztahují ke konkrétní oblasti, a tak zajistil širokou aplikovatelnost tohoto ustanovení.¹³⁶ Doktor P. Šámal podřazuje sportovní riziko, tedy nebezpečí vznikající újmy na zdraví při výkonu sportovní činnosti, pod svolení poškozeného, dovolenou činnost a přípustné riziko. Aplikace vhodného institutu se odvíjí od konkrétních okolností daného případu. Podle jeho názoru bude v praxi nejčastěji připadat v úvahu právě přípustné riziko.¹³⁷

6.4 Výkon dovolené činnosti a výkon povolání

Při uplatňování okolností vylučujících protiprávnost ve sportu lze dále uvažovat o institutech výkonu dovolené činnosti a o výkonu povolání, jež dovodila

---

¹³² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. dubna 2007, sp. zn. 8 Tdo 396/2007.

¹³³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. října 2007, sp. zn. 3 Tdo 510/2007.

¹³⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. srpna 2008, sp. zn. 6 Tdo 272/2008.

¹³⁵ COUFALOVÁ, Bronislava; PINKAVA, Jan; POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. s. 84 - 85.

¹³⁶ KOCINA, Jan. *Přípustné riziko ve sportu*. Bulletin-advokacie.cz [online]. 2016, březen [cit. 20. 12. 2018]. Dostupné na WWW: <http://www.bulletin-advokacie.cz/pripustne-riziko-ve-sportu?browser=mobi>

¹³⁷ ŠÁMAL, Pavel, a kol. *Trestní zákoník I: komentář*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck. 2009. s. 318.

teorie i praxe a zákon je výslovně neuvádí. Vychází se z předpokladu, že stát přímo či nepřímo podporuje sport jako společensky prospěšnou činnost, a tím *de facto* toleruje jeho určitou míru rizika. Pro výkon dovolené činnosti lze najít uplatnění jak u profesionálního, tak i u amatérského sportu. Kdežto výkon povolání přichází v úvahu jen u profesionálních sportovců, kteří vykonávají sportovní aktivitu jako své zaměstnání za účelem dosažení zisku.

Trestní odpovědnost sportovce se bude posuzovat ve vztahu k příslušným sportovním pravidlům. Sportovec nebude trestně odpovědný za způsobení zranění jinému, jestliže jednal v souladu s pravidly. Nutno opět podotknout, že porušení sportovních pravidel ještě automaticky nezakládá trestní odpovědnost.

6.5 Sportovní riziko

V některých západoevropských státech existuje speciální okolnost vylučující protiprávnost u určitého jednání sportovců, tedy přípustné riziko sportovců. S ohledem na dosavadní dynamický vývoj sportu, kdy se počet případů trestní odpovědnosti ve sportu značně zvyšuje, začalo české právní prostředí uvažovat o vymezení obdobného institutu v zákoně. Nemalé množství právních teoretiků i praktiků považuje současnou právní úpravu v trestním zákoníku za ne zcela vyhovující. Dle jejich názoru je svolení poškozeného ve smyslu § 30 TrZ téměř vyloučeno a použití přípustného rizika dle § 31 TrZ pro sportovní oblast hodnotí jako problematické. Zavedením legislativní úpravy sportovního rizika do českého právního řádu by se pravděpodobně dalo předejít některým sporným otázkám, jež provádí posuzování trestní odpovědnosti ve sportu.¹³⁸

Sportovní riziko v zásadě vychází z toho, že výkon určité sportovní aktivity doprovází zvýšená míra rizika nebezpečí vzniku újmy na zdraví. Odborná veřejnost uvažuje nad tím, jak v zákoně koncipovat takové ustanovení. Tato specifická okolnost vylučující protiprávnost, která by se vztahovala výhradně na oblast sportu, by měla být jakousi kombinací výše uvedených okolností, jež akceptuje nebezpečnost sportovní činnosti, a zároveň zohledňuje dobrovolnou účast sportovců v dané sportovní aktivitě.

---

¹³⁸ COUFALOVÁ, Bronislava; PINKAVA, Jan; POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. s. 86.

Tuzemská judikatura se již několikrát zmínila o sportovním riziku. Kupříkladu v rozhodnutí sp. zn. 77 C 353/2009, které jsem zmiňovala v souvislosti s civilní odpovědností sportovce, Okresní soud v Blansku zohlednil skutečnost, že vykonávání určitých druhů sportu je nezbytně spjata s jistou mírou rizika, kterou na sebe berou dobrovolně všichni hráči. Za pozornost v tomto rozhodnutí mimo jiné stojí soudem vymezené konkrétní okolnosti jako součást sportovního rizika. Podle přesvědčení soudu může být i běh hráče po vlhkém travnatém povrchu fotbalového hřiště součástí přípustného sportovního rizika ve fotbalovém utkání.¹³⁹

Vzhledem k obtížnosti vymezení hranic sportovního rizika pravděpodobně neexistuje uspokojivá odpověď na otázku, co sportovním rizikem je a co naopak není. Uvedené rozhodnutí pouze určuje jednu z okolností, která může být součástí fotbalu, avšak nepodává podrobné vymezení sportovního rizika.

---

¹³⁹ Rozsudek Okresního soudu v Blansku ze dne 26. 10. 2010, sp. zn. 77 C 353/2009

7. ODPOVĚDNOST V BOJOVÝCH SPORTECH

Násilí, tj. záměrné použití fyzické síly proti sobě samému či proti jiné osobě, které může způsobit zranění, smrt či psychické poškození, bývá považováno za celosvětově rostoucí problém, jež ohrožuje veřejné zdraví. Většina lidí jej sice odmítá, ale nevěří tomu, že ho lze zcela odstranit. Někteří mají sklony k násilnosti přímo v krvi, a to je jeden z důvodů, proč je láká bojový sport. Do této sportovní kategorie lze zařadit nemalé množství disciplín bojového umění. Mezi ty nejznámější patří například box, MMA, karate, judo, šerm, taekwondo či krav maga. Různá bojová umění používají k dosažení vítězství nad protivníkem odlišné postupy, nicméně při posuzování trestní odpovědnosti bojovníka lze vycházet z jejich společných charakteristických znaků.

Při zpracovávání své práce jsem se často zamýšlela nad zákonností těchto sportů. Třeba takový zápas v MMA¹⁴⁰ lze mimo jiné ukončit i tzv. *knock-outem*, tedy až v situaci, kdy zápasník ztratí vědomí, anebo je zraněn legálním úderem. A stejně tak je tomu u většiny dalších bojových sportů, které končí až v případě, kdy jeden z bojovníků nebude moci přes svá zranění pokračovat v boji. Osobnost člověka je však chráněna zákonem a obecně se vychází z toho, že člověk je nedotknutelný. Osobnostní práva navíc mají absolutní charakter, což znamená, že do těchto práv nesmí nikdo zasáhnout, neboť by působil proti všem. Většinou je nepřípustné, aby člověk souhlasil s ublížením na zdraví či s usmrcením, jelikož život a zdraví jsou hodnoty, které trestní právo chrání na prvním místě. Nicméně z hlediska zásahu do osobní integrity se bojové sporty za určitých okolností připouští, a to především z důvodu, že hranice dovoleného chování většinou regulují sportovní pravidla daného bojového umění. V případě jejich nedodržení pak sportovci může hrozit postih v rovině disciplinární, a někdy též i v rovině občanskoprávní a trestněprávní. S ohledem na obecnou společenskou akceptovatelnost a oblíbenost bojových sportů se bude trestní odpovědnost uplatňovat minimálně, a v určitých případech bude i vyloučena.

---

¹⁴⁰ Bojové umění, ve kterém se mohou používat techniky z různých disciplín bojových sportů. Pravidla MMA omezují chování zápasníků minimálně, a tak je zde téměř vše dovoleno. Mezi zakázané techniky patří například údery hlavou, kousání, píchání do očí, plivání na soupeře či dupání na soupeře, který je na zemi. Pravidla MMA jsou dostupné na WWW: <http://www.mmaa.cz/pravidla>.

Co se týče zákonnosti provozování bojových sportů lze vycházet ze zásady *Legální licence*, tedy z toho, že je právně dovoleno vše, co není zákonem zakázáno. Takže pokud nějaká právní norma dané bojové umění nezakazuje, je pak jeho provozování přípustné a legální. V minulosti byl zákazy ze strany státu nejčastěji postihován box, tj. bojový sport, jehož cílem je pěstí zasáhnout soupeřovu hlavu či tělo tak, aby nemohl v utkání pokračovat. Projevy chování boxerů by mimo ring byly jednoznačně klasifikovány jako protiprávní jednání.¹⁴¹ Každé zranění či smrt je při výkonu jakéhokoliv sportu smutnou událostí, a není žádným tajemstvím, že právě box má na svém kontě nemalé množství vážných úrazů a usmrcení, nicméně si myslím, že absolutním zákazem jeho provozování se ničeho pozitivního nemůže docílit. O boxu se často mluví jako o sportu chudých, neboť většinu zápasníků, stejně jako profesionálního britského boxera Dilliana Whyta, dostal tento bojový sport z ulic, pomohl jim přežít a najít smysl života. A tak si v této souvislosti pokládám otázku, kam by asi zamířili ti, které by takový zákaz vyhnal z tělocvičen, kde v nich trenéři budují určité hodnoty a často přetvářejí jejich vnímání světa? Východisko vidím v přísnějších pravidlech dané sportovní disciplíny nebo v individuálním zákazu účasti v zápase a v případném právním postihu, jež dopadne na zápasníky, kteří svým excesivním chováním poruší pravidla hry. Obdobně tomu bylo i u Luise Resta, boxera z Portorika, který za napadení svého soupeře Billa Collinse Jr., dostal doživotní zákaz boxu a byl na dva a půl roku odsouzen k trestu odnětí svobody. Celý incident se odehrál v New Yorku roku 1983, kdy boxer Collins oslepl v důsledku zranění, jež utrpěl při zápase. Následně se zjistilo, že Resto měl vycpávky v rukavicích nasáklé sádrou, což je považováno za zásadní porušení pravidel boxu.¹⁴²

Jak už jsem uvedla výše, typickým prvkem bojových sportů je bezprostřední fyzický kontakt mezi sportovci, a proto jsou kritéria pro posouzení právní odpovědnost za sportovní úraz značně posunuta. Ten, kdo se aktivně účastní takového sportu, musí počítat s případnou újmou na zdraví. Podle obecných právních teorií by se zde dalo hovořit o jakési kombinaci přípustného rizika

---

¹⁴¹ SÁDOVSKÝ, Stanislav. *Právní aspekty násilí ve sportu*. Praha: Karolinum, 2010. s. 76.

¹⁴² PHIL, Jay. *At the 33rd anniversary approaches, WBN remembers the devastating events that transpired in ten months between June 1983 and March 1984*. [online]. worldboxingnews.net, 2. března 2017. [cit. 22. ledna 2019]. Dostupné z WWW: <https://www.worldboxingnews.net/2017/03/02/almost-33-years-on-we-will-never-forget-the-billy-collins-jr-tragedy/>

a svolení poškozeného. Aktivní účastník bojového sportu musí být srozuměn s tím, že i přes dodržení všech sportovních pravidel, mu může být způsobeno zranění, a to i vážnějšího rázu. Byť se to stává zřídka, ale v jistých případech může dojít i k těžké újmě na zdraví s trvalými následky, nebo dokonce k usmrcení. V těchto případech bude trestní odpovědnost uplatňována velmi vzácně, jelikož většinou budou taková zranění běžnou součástí daného sportu. Trestně odpovědný pak bude ten, kdo zásadním způsobem poruší pravidla bojového sportu, a zapříčiní tak vznik následku významného z hlediska trestního práva, tj. vážná újma na zdraví či smrt.

Zatímco dodržování sportovních pravidel u jiných druhů sportu může být pouze jedním z faktorů pro posouzení trestní odpovědnosti, u bojových sportů se bude jednat o faktor rozhodující. Avšak ne každé porušení sportovních pravidel automaticky založí trestní odpovědnost sportovce. Vždy je třeba analyzovat a zhodnotit chování i fyzický stav sportovců, průběh hry, sportovní prostředí, a mnoho dalších relevantních skutečností.¹⁴³ Pokud by se trestně stíhalo každé zranění, které je pro danou disciplínu běžné, pravděpodobně by došlo k popření celé podstaty toho onoho sportu, který by vzápětí ztratil své kouzlo, neboť zápasníci by do boje šli s největší opatrností, před provedením každého zákroku by přemýšleli o možných negativních následcích, a zřejmě by ztratili i zápal pro hru.

Stejně jako většina českých autorů zastávám názor, že trestní právo je prostředkem *ultima ratio* a v bojovém sportu i v ostatních sportovních disciplínách by se mělo aplikovat jen v ojedinělých případech, kdy dojde k excesu z běžného herního zákroku, z něhož bude vyplývat záškodnost, zákeřnost či brutalita vůči druhým sportovcům. Doktor Fastner ve svém článku uvádí, že trestní právo má subsidiární charakter a jeho aplikace je odůvodněna zejména při ochraně elementárních právních hodnot před činy zvláště nebezpečnými, kdy neexistuje jiné řešení a kdy by pasivita státu mohla vést ke svémoci občanů a k chaosu. Dále uvádí, že je třeba jak ve sportu, tak i v jiných oblastech lidské činnosti bránit tomu, aby se kriminalizace stala všeobjímajícím jevem a trestní právo tak nahrazovalo jiné právní prostředky, jimiž náš právní řád disponuje.¹⁴⁴ Pan doktor tím pravděpodobně

---

¹⁴³ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 1361 - 1362.

¹⁴⁴ FASTNER, Jindřich. *K trestněprávnímu postihu nedovolených zákroků ve fotbale*. Trestněprávní revue [online]. 2007, č. 11 [cit. 13. ledna 2019]. Dostupný na WWW: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nrptembqg5pxi4s7geyv6427gmzta&groupIndex=5&rowIndex=0>

narází na myšlenku, že pokud je možné vzniklý protiprávní stav napravit použitím disciplinárních prostředků, je nezbytné jim dát přednost před uplatněním trestního práva.

8. ODPOVĚDNOST V KOLEKTIVNÍCH SPORTECH

Na rozdíl od individuálních sportů, hrozí v kolektivních sportech větší riziko zranění, jež si sportovci způsobí mezi sebou. Lehká zranění jsou běžnou součástí hry a obvykle se neuplatňuje ani disciplinární odpovědnost. Naopak u vážnějších zranění, kdy dojde k porušení objektu chráněného trestním právem, může být sportovec, jenž takovou újmu na zdraví zapříčinil, trestně odpovědný. Nicméně se musí vzít v potaz zásada subsidiarity trestní represe a uplatňovat trestní odpovědnost jen v nejzávažnějších případech.

V období první republiky se soudy se sportovními hříšnými nemazlily. Dle Národní politiky roku 1938 musel jít fotbalista B. Flossmann z Libně na čtyři měsíce do těžkého žaláře za to, že surově a úmyslně kopl E. Troníčka z Čechie Karlín a zlomil mu nohu. Důležitou roli hrál fakt, že mu tímto skutkem dopředu vyhrožoval. Striktně však platilo, že se muselo jednat o úmyslné zranění, jinak soudy sportovce osvobozovaly.¹⁴⁵ Takových případů však bylo minimální množství a až teprve v posledním desetiletí se zvýšil počet trestních i soudních řízení v oblasti trestní odpovědnosti za sportovní úrazy. Ještě na počátku 21. století se objevují převážně negativní postoje k trestnímu stíhání takových případů. Policie neviděla trestnou činnost ani v mediálně známém incidentu z roku 1998, kdy hokejista V. Škuta udeřil hokejkou R. Kuděru, kterému vzápětí zapadl jazyk a pár minut se v křečích zmítal v krvi na ledě. Nebo například v únoru roku 2001, kdy po naražení na mantinel ochrnil hokejista T. Zelenka, odmítl státní zástupce A. Salichov trestně stíhat protihráče, jenž takové zranění způsobil s tím, že ve sportu prostě platí jiná pravidla. A tak se to bralo celá léta.

Obrat nastal, když Nejvyšší soud na přelomu století vydal rozhodnutí, které lze považovat za prvotního reprezentanta zvýšené ingerence soudu do předmětné oblasti. V tomto historicky prvním trestně-právním rozhodnutí v oblasti sportu sp. zn. 5 Tdo 997/2002 vyslovil Nejvyšší soud souhlas se závěry soudů nižšího stupně, dle nichž byl hokejista R. M. uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví. K incidentu došlo v okamžiku, kdy se nebojovalo o puk, tedy v době herního klidu, kdy kotouč ležel v rohu kluziště, mimo dosah poškozeného P. H.

---

¹⁴⁵ DRCHAL, Václav. *Fauly na kriminál. Soudy řeší, jak a zda vůbec mají trestat sportovce, který zranil soupeře*. Euro.cz. [online]. 30. prosince 2018, [cit. 12. ledna 2019]. Dostupné na WWW: <https://www.euro.cz/udalosti/fauly-na-kriminal-1433246>

Hokejista ležící na zemi svého soupeře žádným způsobem neatakoval, i přesto k němu odsouzený R. M. přijel a „dloubl“ ho hokejkou do obličeje, následkem čehož poškozený utrpěl zranění s dobou léčení nejméně 14 dní. Soud uložil R. M. peněžité trest ve výši 10.000 Kč a v případě, že by tento trest nevykonal ve stanovené lhůtě, mu byl stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání dvou měsíců. R. M. na svou obhajobu uváděl, že předmětný skutek spáchal v nevědomé nedbalosti a že hokej je rychlá a kontaktní hra, při které dochází ke zranění protihráčů, aniž by si hráč měl možnost uvědomit, že v dané situaci může svého protihráče zranit. Dle okresního soudu si však R. M. musel být vědom toho, že má v ruce natolik důrazný prostředek, kterým může ohrozit zdraví jiného, a proto dovedl, že se trestného činu dopustil v nepřímém úmyslu. Faktický význam tohoto rozhodnutí spočívá v tom, že Nejvyšší soud potvrdil postih sportovce za sportovní úraz, když řekl, že trestní odpovědnost při sportu nastupuje po překročení hranice rizika hry, které každý sportovec podstupuje, přičemž zásadní význam pro závěr o zavinění mají konkrétní okolnosti, za nichž ke skutku došlo.¹⁴⁶

Zásadní obrat nastal roku 2007, kdy se sportovní zranění začala posuzovat i trestněprávní rovině. V tomto roce zahájila Policie ČR vyšetřování případu, kdy disciplinární komise udělila fotbalistovi A. Sokolíkovi za jeho faul protihráče osmnáctiměsíční zákaz činnosti. Touto disciplinární sankcí však věc neskončila, neboť na fotbalistu byla podána obžaloba a hrozilo mu až pět let vězení. V této době vydal Nejvyšší soud průlomové rozhodnutí k dané problematice, tj. již několikrát zmíněné usnesení sp. zn. 3 Tdo 1355/2006, v němž potvrdil možnost trestního stíhání sportovních úrazů. Přesněji řečeno NS uvedl, že účelem sportovních pravidel je stanovit hráčům rovné podmínky, a současně chránit jejich zdraví.¹⁴⁷ Jelikož je ochrana na disciplinární úrovni mnohdy nedostačující, je třeba ji doplnit i o trestněprávní prostředky. Takže pokud v průběhu hry hráč zaviněně poruší sportovní pravidla a způsobí jinému hráči újmu na zdraví, pak s ohledem na povahu hry a závažnost porušení daných pravidel není vyloučena jeho trestní odpovědnost. Toto období je také charakteristické mediálním rozšířením informací o trestním

---

¹⁴⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. prosince 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002.

¹⁴⁷ Pravidla fotbalu FAČR již ve svém úvodu zdůrazňují, že je důležité, aby všichni hráči pravidla fotbalu dobře ovládali, protože jen tak mohou plně využít všech možností k předvedení svého fotbalového umu, aniž by přitom ohrozili zdraví a bezpečnost jiných hráčů. Dále např. stanovují sankci v podobě vyloučení hráče, který použije nepřiměřenou sílu a ohrozí zdraví a bezpečnost soupeře. *Pravidla fotbalu FAČR*. [online]. Platná od 1. července 2018. [cit. 19. prosince 2018]. Dostupné na WWW: <https://rozhodci.fotbal.cz/ke-stazeni/p15>

stíhání v oblasti sportovní brutality. Policie v médiích naznačovala, že bude sama od sebe vyšetřovat fauly, kdy hráč úmyslně zraní svého soupeře. Vzápětí kvantitativně vzrostl počet trestních řízení vztahující se k dané problematice.¹⁴⁸ Naproti tomu nutno dodat, že i v současné době se u orgánů činných v trestním řízení můžeme setkat s určitou zdrženlivostí při nahlížení na sportovní úrazy z trestně-právního pohledu.

Z tuzemské judikatury je zřejmé, že Nejvyšší soud dává při posuzování trestní odpovědnosti za zranění, jež byla způsobena v kolektivních sportech, velký důraz na dodržování sportovních pravidel, byť je to na rozdíl od bojových sportů pouze jedno z kritérií pro vznik trestní odpovědnosti. Významnost zachování veškerých pravidel již několikrát Nejvyšší soud zdůraznil. Bylo tomu tak i například u incidentu z oblasti hokeje. I když se jedná o silový, kontaktní sport, tak i v něm platí a musí být dodržována pravidla fair play, a žádné sportovní utkání nesmí být zneužíváno k vyřizování osobních účtů anebo k úmyslnému vybíjení agresivity v rámci násilných úmyslných útoků proti ostatním sportovcům.¹⁴⁹

Nicméně dodržení veškerých sportovních pravidel ještě nevylučuje protiprávnost jednání sportovce. Pro upřesnění uvedu případ ze zahraniční judikatury R v. Moore, kdy obviněný ve výskoku narazil koleno do poškozeného, a tím ho vrazil na vybíhajícího brankáře. Poškozený utrpěl vnitřní zranění a zemřel. Rozhodující soudce uvedl, že hlavním kritériem není, zda došlo k porušení fotbalových pravidel či nikoli. Fotbalisté si musí počínat s takovou opatrností, aby jinému nezpůsobili újmu na zdraví. Pokud však použijí takovou sílu, že druhého usmrtí, pak mohou být trestně odpovědní za zabití.¹⁵⁰

8.1 Fotbal

Fotbal se v podstatě neobejde bez faulů, neboť jejich úplná eliminace by mohla znamenat ztrátu všech charakteristických znaků tohoto sportovního odvětví.

---

¹⁴⁸ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 1271 – 1273.

¹⁴⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. června 2015, sp. zn. 8 Tdo 418/2015. V tomto případě obviněný zcela vybočil z hokejových pravidel a surově zaútočil na protihráče v době, kdy nešlo o herní akci. Skutečnost, že byl potrestán v rámci hry jako za faul, nevytvořila překážku pro zahájení trestního řízení.

¹⁵⁰ COUFALOVÁ, Bronislava; PINKAVA, Jan; POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. s. 48.

Faulování je někdy i přímo vyžadováno ze strany trenérů. A tak, fotbalisté, již se dobrovolně účastní hry, akceptují možnost vzniku úrazu. Zapálení do hry a chtíč zvítězit ovlivňují schopnost hráčů kontrolovat soulad jejich chování s danými pravidly, na což by se měl brát ohled při stanovování povinnosti dodržovat míru bezpečnosti.

Fotbalisté jsou povinni jednat s respektem a s obvyklou mírou opatrnosti tak, aby nezranili ostatní hráče. Některé sportovní zákroky však nejsou plně ovladatelné. Kupříkladu hráč, který jde do hlavičkového souboje o míč, při výskoku určitě neuvažuje o zranění svého soupeře, ale soustřeďuje svou pozornost na míč ve vzduchu. A tak nepochybuji o tom, že je schopen plně přizpůsobit své jednání vyžadované míře opatrnosti. Pokud by fotbalista při takovémto specifickém zákroku zranil jiného hráče, byla by, dle mého názoru, případná aplikace trestní odpovědnosti neúměrně přísná. O protiprávnosti zákroku by se dalo uvažovat v situaci, kdy by se hlavičkového souboje jeden z hráčů účastnil loktem, nikoliv hlavou.

Dalším problematickým zákrokem ve fotbale je skluz, tedy způsob pohybu hráče po hřišti používaný k odebrání míče soupeři. Při takovémto zákroku není pravidlo hry porušeno, jestliže hráč provádějící skluz nejprve zasáhne míč a pak případně soupeře, a to i v situaci, že by soupeř přes něj upadl. Zasáhne-li však hráč nejprve soupeře a potom míč, považuje se to za zakázaný způsob hry. Krajský soud v Praze ve svém rozhodnutí dovedl, že v okamžiku, kdy se hráč rozhodne učinit skluz je přesvědčen, že se mu podaří zasáhnout míč dříve než soupeře. Vzhledem k tomu, že pravidla tuto techniku připouští, nelze samotné použití skluzu bez dalšího považovat za protiprávní úkon, byť v případě, že je zasažen dříve soupeř, jde o zakázaný způsob hry.¹⁵¹

V této souvislosti bych ráda zmínila aktuální, mediálně známý případ fotbalisty F. Dlouhého, který nepovedeným skluzem zlomil soupeři D. Beránkovi nohu a hrozily mu až dva roky vězení za těžké ublížení na zdraví z nedbalosti. Incident se odehrál v květnu roku 2017, kdy F. Dlouhý, obránce fotbalového mužstva Nezamyslic, v souboji o míč narazil do nohy D. Beránkovi a způsobil mu zlomeninu obou kostí levého bérce. Poškozený byl několik měsíců v pracovní neschopnosti a od Dlouhého požadoval náhradu za ušlý výdělek a bolestné.

---

¹⁵¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. května 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015.

Ze zápasu však neexistuje žádný videozáznam a svědci popisují danou událost různě, podle toho, kterému týmu fandí. Okresní soud v Klatovech však dne 4. prosince 2018 vydal zprošťující verdikt, který soudce J. Kasal odůvodnil tím, že se jednoznačně neprokázalo výrazné vybočení z běžného způsobu hry ze strany obžalovaného, a proto není možné uvažovat o naplnění skutkové podstaty trestného činu. Byť toto jednání bylo možná nesportovní, surové, soudce Kasal je toho názoru, že existují případy, které lze vyřešit prostřednictvím disciplinárního řízení. Podle přesvědčení soudu je fotbal kontaktní sport, který s sebou nese riziko zranění, a jelikož nebyl zákrok vedený výhradně s úmyslem zranit, považuje tento incident za souhrou nešťastných okolností. Nadto soudce ve svém verdiktu uvedl, že není přesvědčen o tom, že by toto mělo řešit trestní právo, a kdyby rozhodl jinak, popřel by tím samotnou podstatu fotbalu, neboť pokud by hráči při svých zákrocích přemýšleli o možné trestní odpovědnosti, přišel by tím tento velmi oblíbený sport o svůj náboj. Státní zástupkyně se okamžitě proti rozhodnutí odvolala.¹⁵²

Jak už jsem několikrát uvedla, trestní odpovědnost sportovců je třeba posuzovat s ohledem na okolnosti daného případu, ale i na druh sportu. Třeba taková rvačka mezi hráči v průběhu zápasu je relativně běžnou součástí hokeje, kdežto ve fotbale se jedná spíše o raritu. Zejména v České republice, kde sice existuje rivalita mezi fotbalovými kluby, ale rozhodně nedosahuje takových rozměrů jako je tomu v zahraničí. Z toho důvodu se bude odlišně přistupovat k bitce a zraněním v ní způsobených mezi fotbalisty a mezi hokejisty. S ohledem na společenský charakter fotbalu by fotbalisté mohli být teoreticky odpovědní i za porušení veřejného pořádku.

Pro ukázkou toho, jak může být protiprávní jednání sankcionováno v oblasti amatérského sportu, uvádím ze zahraniční judikatury případ *R v. McHugh*. Během fotbalového utkání na amatérské úrovni soupeřil poškozený s obviněným o míč, během souboje upadl na zem a obviněný jej úmyslně kopl do obličeje, čímž mu způsobil vážnější zranění. Soud obviněnému uložil trest odnětí svobody nepodmíněně na dobu tří let. Ve srovnání s ostatními případy je takováto délka trestu mimořádně dlouhá.¹⁵³

---

¹⁵² Dostupné na WWW: https://www.idnes.cz/plzen/zpravy/fotbal-klatovy-soud-rozsudek-nezamyslice-velky-bor.A181204_120612_plzen-zpravy_vb

¹⁵³ COUFALOVA, Bronislava; PINKAVA, Jan; POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. s. 45.

9. PRAKTICKÁ ČÁST

V ledním hokeji, v jednom z nejoblíbenějších sportů v České republice, je vyražení zubu, natržení šlachy či jiné drobnější zranění téměř na denním pořádku. Jedná se o součást hry. V zákroku, kdy hokejista narazí protihráče na mantinel, můžeme velmi často shledat úmysl. Někteří teoretici jsou toho názoru, že pokud hráč při takovémto jednání zraní svého soupeře, jeho trestní odpovědnost za úmyslné ublížení na zdraví by se neměla dovozovat v případě, že neporušil pravidla hry. Nicméně v níže uvedené věci poukázal Krajský soud v Plzni na to, že pouze pravidla ledního hokeje a jejich případné porušení nejsou rozhodné pro posouzení civilní odpovědnosti za škodu při sportovním utkání a rozhodnutí rozhodčího ve hře nelze považovat za řešení jakési prejudiciální otázky. V případě občanskoprávní odpovědnosti by tedy mělo být pro soud důležité, zda hokejista porušil právní povinnost generální prevence dle občanského zákoníku. V této souvislosti soud odkázal na rozhodnutí Ústavního soudu, sp. zn. I. ÚS 1939/07, dle kterého by se soudy neměly nechat vmanévrovat do pozice sportovních rozhodčích, neboť jejich povinností je posuzovat konkrétní okolnosti daného případu, což nelze zjednodušovat do otázky, zda při určitém úrazu bylo či nebylo porušeno sportovní pravidlo.¹⁵⁴ Dle mého názoru by se toto stanovisko dalo vztáhnout i na trestní odpovědnost, kdy bude pro soud klíčové, že sportovec spáchal skutek, který svými znaky odpovídá skutkové podstatě trestného činu, nikoli to, že porušil sportovní pravidla.

Doktor M. Králík ve své monografii uvádí pravděpodobně jedno z prvních tuzemských rozhodnutí v oblasti ledního hokeje, v němž byla žalovanému uložena povinnost náhrady škody na zdraví, již žalobci způsobil úmyslným vražením na mantinel. Tento rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 13. července 2009, sp. zn. 15 Co 287/2009, z něhož je patrná snaha o prolomení dominance sportovních pravidel při hodnocení odpovědnosti sportovců za způsobená zranění jsem zmiňovala již výše. U soudu jsem si zažádala o povolení k nahlédnutí do spisu s úmyslem toto rozhodnutí čtenářům přiblížit.

Dne 29. října 2004 se uskutečnilo hokejové utkání první juniorské hokejové ligy mezi týmy HC Rokycany a HC Praha. Ve 29. minutě zápasu rozhodčí udělil

---

¹⁵⁴ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. s. 801 - 807.

žalovanému přísný trest vyloučení na 5 minut a osobní trest do konce utkání¹⁵⁵ za hrubý faul, jehož následkem žalobce utrpěl zlomeninu distálního konce vřetenní kosti levé ruky s dislokací dorzálně.¹⁵⁶ Zlomenou ruku museli lékaři reponovat a následně fixovat na dobu delší jednoho měsíce. Žalobce se musel rovněž podrobit dvoutměsíční rehabilitaci. Náráz na hrazení byl tak tvrdý, že i přes použití ochranné přilby utrpěl žalobce lehký otřes mozku, upadl do krátkého bezvědomí a z ledu musel být odnesen na nosítkách. Bolestné žalobce bylo ohodnoceno ošetřujícími lékaři dle vyhlášky č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění, a to částkami 60 bodů na bolestném a 150 bodů za ztížení společenského uplatnění, což podle tehdy platných předpisů představovalo 120,- Kč za jeden bod.¹⁵⁷ Žalobce se tudíž domáhal, aby soud uložil žalovanému povinnost zaplatit mu 25.200,- Kč jako náhradu škody, kterou mu způsobil na zdraví.

Žalobce se pokoušel o mimosoudní vyřízení věci. Z obsahu korespondence i z vyjádření žalovaného vyplývá, že žalovaný svou odpovědnost od počátku neuznával s argumentem, že lední hokej je kontaktní sport, jehož pravidla umožňují tvrdost v osobních soubojích a žalovaného pouze odkázal na obecnou pojistnou smlouvu, kde by měl nároky na odškodnění uplatňovat. Za podáním žaloby stál údajně otec žalobce, který by tak zřejmě neučinil, pokud by se žalovaný za své jednání omluvil. Jestliže by tato informace byla pravdivá, pouze by to potvrdilo skutečnost, že české prostředí není zrovna nakloněno k řešení obdobných případů soudní cestou.

Žalobce v žalobě uznává, že lední hokej je kontaktní sport, to však podle něj ještě neznamená, že by mělo jít o sport likvidační. Kolektivní sporty jsou provozovány v rámci pravidel a za dohledu rozhodčích. O závažnosti porušení pravidel hry svědčí mimo jiné i závěry rozhodčích při posuzování jednotlivých zákroků, které jsou vyjádřeny v míře případného trestu. Rozhodčí udělil žalovanému výjimečný trest, což vypovídá o tom, že se jednalo o zákrok zcela

---

¹⁵⁵ Forma trestu 5 + OK znamená, že hráč je vyloučen ze hry na zbytek utkání, přičemž náhradník se povolí až po 5 minutách. Tresty se udělují zejména dle charakteru nedovoleného zákroku a jeho následcích.

¹⁵⁶ Posun úlomku kosti ve směru hřbetu ruky.

¹⁵⁷ Odškodnění bolesti se do přijetí zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, určovalo podle sazeb bodového ohodnocení stanoveného vyhláškou č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění, kde v příloze č. 1 bylo bodové ohodnocení každé bolesti. Tato vyhláška byla zrušena z důvodu nového přístupu zákonodárce k odškodňování nemajetkové újmy, kdy se preferuje možnost přiznání spravedlivé a dostatečné náhrady za závažné trvalé zdravotní následky. V ustanovení § 2958 OZ je stanoven způsob poskytování náhrady s ohledem na zdravotní následky.

se vymykající standardnímu způsobu hry. Žalovaný se nepokusil atakovat žalobce z boku či zepředu, jak to ukládají pravidla hokeje, ale narazil do něj zezadu ve vzdálenosti, která je pro vznik úrazu kritická. V žalobě byla dovozena příčinná souvislost mezi jednáním žalovaného a následky na zdraví u žalobce, neboť pokud by žalovaný hrubě neporušil pravidla hokeje, nedošlo by k takovým závažným zraněním.

V době vzniku škodné události byl žalovaný nezletilý. S touto skutečností se žalobce vypořádal poukazem na ustanovení,¹⁵⁸ dle kterého mají nezletilí způsobilost k takovým právním úkonům, které jsou svou povahou přiměřené rozumové a volní vyspělosti odpovídající jejich věku. Žalobce byl toho názoru, že sedmnáctiletý člověk, tj. osoba ve věku blízkému k věku zletilosti, by si měla být již vědoma odpovědnosti, kterou na sebe bere výkonem kontaktního sportu. Soud tuto skutečnost hodnotil obdobně, když uznal, že žalovaný byl schopen své jednání ovládnout a posoudit jeho následky. Vycházel zejména z toho, že žalovaný měl povolení provozovat hokej, a tudíž za způsobenou škodu odpovídá sám.

Žalobce navrhoval jako důkaz zápis z hokejového utkání, pravidla ledního hokeje, expertní stanovisko Komise rozhodčích Českého svazu ledního hokeje k výkladu podmínek uložení trestu *5 minut + do konce utkání*, lékařskou zprávu o poškození zdravotního stavu, dopisy adresované žalovanému, v nichž se domáhal mimosoudního vyřízení věci, čestná prohlášení svědků a výslech brankáře i rozhodčích. Ze svědeckých výpovědí však vyplynulo, že hlavní i čároví rozhodčí si na předmětnou událost nepamatují a nejsou schopni se k ní blíže vyjádřit. Hlavní rozhodčí potvrdil, že zápis ze zápasu provedl on a že daný trest se ukládá v případě, kdy je hráč napaden zezadu, kdy to nečeká. Jako další důkaz žalobce navrhl vyjádření, eventuálně znalecký posudek Fakulty tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy k posouzení otázky fyzického napadení protihráče u mantinelu bez puku z pohledu tohoto konkrétního případu.

Rozsudkem Okresního soudu v Rokycanech ze dne 29. listopadu 2007 byla však žaloba zamítnuta v celém svém rozsahu. Soud neprovedl všechny navrhované důkazy, a přesto dospěl k závěru, že žalobce neunesl důkazní břemeno k prokázání skutečnosti, že žalovaný porušil právní povinnost takovým způsobem, aby to zakládalo jeho odpovědnost za náhradu škody. Proti tomuto rozhodnutí podal

---

¹⁵⁸ § 9 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

žalobce odvolání, v němž soud I. stupně vytkl nesprávné právní posouzení věci a nesprávnou aplikaci procesních předpisů. Mezi odvolací důvody žalobce zařadil i skutečnost, že mu soud neumožnil provést důkazy vyjádřením Komise rozhodčích Českého svazu ledního hokeje, ani vyjádřením, případně posudkem Fakulty tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy, neboť podle přesvědčení soud by tyto důkazy samy o sobě nemohly vyplnit chybějící mezeru ve skutkovém stavu. Krajský soud v Plzni napadené rozhodnutí soudu I. stupně zrušil, vrátil mu věc k dalšímu řízení a zavázal jej názorem, že je nutné nechat vypracovat znalecký posudek z oboru sportovního lékařství či traumatologie.

Odvolací soud své rozhodnutí uzavřel s tím, že škoda vznikla při povolené činnosti a hokej je kontaktní sport, při němž nelze objektivně vyloučit zranění, tudíž není možné dovést odpovědnost žalovaného za jednání v nevědomé nedbalosti, mohl by odpovídat za škodu způsobenou ve vědomé nedbalosti či úmyslně. A tak mohla žaloba uspět jen, pokud by žalobce prokázal, že žalovaný jednal ve vědomé nedbalosti, kdy nechtěl škodu způsobit, ale věděl, že ji způsobit může, a bez přiměřených důvodů spoléhal, že se tak nestane.

Okresní soud vzápětí opatřil znalecký posudek z oboru sport, odvětví tělesná výchova a sport, biomechanika, když právě mezi úkoly biomechaniky patří zjišťování výchozích situací ze známých následků metodou inverzní dynamiky. Žalovaný posléze namítal, že nebyly dodrženy instrukce odvolacího soudu, když nebyl vypracován posudek z oboru sportovního lékařství či traumatologie. Toto tvrzení bylo však odmítnuto na základě dodatečného vysvětlení ustanoveného znaleckého ústavu, v němž prokázal, že je způsobilý odpovědět na zásadní dotaz, jaké jednání předcházelo střetu účastníků.

Ze znaleckého posudku vyplynulo, že ke zlomení kosti žalobce muselo dojít nárazem ruky do mantinelu, nikoliv na led. V nebezpečné vzdálenosti 1250 mm od mantinelu mu žalobce předal nadkritické množství energie, jež způsobilo zlomení levé vřetení kosti a pád žalobce. Znalec vyloučil, že by se ze strany žalovaného mohlo jednat o neočekávaný náraz, neboť se na náraz musel aktivně připravit, když zpevnil dotčené segmenty těla, a tudíž si byl vědom takového střetu, a též i věděl, že žalobce může zranit.

Okresní soud v Rokycanech na základě výše uvedeného dospěl k závěru, že žalovaný svým jednáním porušil prevenční povinnost, a splnil tak všechny předpoklady pro vznik odpovědnosti za škodu. Tudíž dne 19. února 2009

rozsudkem sp. zn. 5 C 116/2005 - 219 uložil žalovanému povinnosti zaplatit žalobci částku 22.800,- Kč jako náhradu škody na zdraví.

Proti tomuto rozhodnutí se žalovaný odvolal s výhradami vůči závěrům znaleckého posudku. Nicméně Krajský soud v Plzni svým rozsudkem sp. zn. 15 Co 287/2009 rozhodnutí soudu I. stupně potvrdil, když uvedl, že soud I. stupně správně vycházel ze znaleckého posudku při hodnocení důkazů. Proti tomuto rozsudku už nebylo dovolání přípustné.

Není pochyb o tom, že zranění, k němuž v tomto případě došlo, bylo způsobeno i za současného porušení sportovních pravidel, avšak odvolací soud této skutečnosti přikládal minimální váhu, když opakovaně zdůraznil, že roli pravidel hry nepřeceňuje a jejich porušení není nutno požadovat jako podmínku vzniku právní odpovědnosti. K úspěchu žalobce bezpochyby napomohl i znalecký posudek, který popsal mechaniku, způsob zranění a jednání žalobce i žalovaného. Rozvojem přírodních a exaktních věd roste význam znaleckého dokazování. Soudy tak často považují posudky za neocenitelnou pomůcku, a to zejména u amatérských sportů, kdy zpravidla nemají k dispozici obrazové záznamy z utkání.

10. ZÁVĚR

Ve své diplomové práci jsem se zabývala trestní odpovědností sportovců za sportovní úrazy. V současné době, kdy se sport neustále dynamicky rozvíjí a v souvislosti s tím narůstá i počet sportovních zranění, považuji uvedené téma za velice aktuální a do značné míry opomíjené, neboť na základě shora uvedeného je zřejmé, že posuzování trestní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy ze strany českých soudů je stále ještě na počátku. Nicméně intenzivnější nárůst české judikatury, se kterým se ruku v ruce nese i kvantitativní zvýšení konkrétních pravidel a mantinelů pro budoucí rozhodovací činnost v této oblasti, vnímám jako dobré znamení. Již nyní lze konstatovat, že absolutní beztrestnost sportovců za sportovní úrazy není v naší společnosti přijatelná, avšak dogmatika i soudní praxe respektují zvláštnosti sportovního kontextu tak, aby nebyl příliš dotčen právními zásahy.

Existují země, jako například Německo, které se danou tématikou dlouhodobě zabývají jak na úrovni doktrinální, tak i na úrovni soudní. I přes toto soustavné hledání vhodného přístupu k odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy nelze říci, že by jejich hledání bylo zcela úspěšné. Na druhou stranu se můžeme setkat i se státy, které se uvedené problematice vyhýbají. Avšak zahraniční doktrinální i judikатурní základ je tak rozsáhlý, že ho můžeme považovat za hodnotný inspirační zdroj pro české právní prostředí při utváření vlastních přístupů k dané oblasti.

Snažila jsem se ve své práci postihnout vše, co v dané problematice považuji za důležité. Vzhledem k obsáhlému rozsahu této práce jsem ponechala stranou některé obecné právní otázky, psychologickou či lékařskou oblast, které se bezpochyby promítají do posuzování odpovědnosti, avšak základ právního hodnocení na nich nestojí. Mým původním záměrem mimo jiné bylo vyčlenit zvláštní kapitolu, v níž bych se podrobněji zabývala problematikou náhrady škody. Pokud bych však tak učinila, má diplomová práce by vlastním textem výrazně překročila rozsah, jež doporučuje vyhláška děkana FPR č.44D/2017. Z tohoto důvodu jsem institut náhrady škody okrajově zahrnula do jiných kapitol, zejména do kapitoly zaměřené na soudní praxi řešící soukromoprávní odpovědnost sportovců.

Svou prací jsem v první řadě chtěla poukázat na zvláštnosti a úskalí trestní odpovědnosti ve sportu. Nejspíše se ode mne očekává, že v závěru práce uvedu jasné a jednotné stanovisko k dané problematice, nicméně to se mi po nastudování odborné literatury a dostupné judikatury jeví jako nereálné, a to zejména z důvodu existence několika rozdílných přístupů ze strany právních teoretiků i praktiků. V rámci celé práce jsem k dílčím tematickým otázkám uváděla své souhlasné i nesouhlasné názory, ale stát si pouze za jedním z uvedených přístupů by znamenalo plné popření odlišných koncepcí, a na to ve své práci nemám prostor. Dokonce pochybuji o tom, že je to vůbec v mých silách. Myslím, že bude ještě nějakou dobu trvat, než se najde nějaký univerzálnější přístup, zda se tedy vůbec dá najít.

Pokud se bude posuzovat trestní odpovědnost ve sportu, je zapotřebí individuálně posoudit nejen každý jednotlivý případ, ale též je nutné přihlídnout i k podstatě a charakteristikám dané sportovní disciplíny, při níž došlo k ohrožení či porušení zájmu chráněného zákonem. Podle mého mínění je nutné k trestní odpovědnosti ve sportu přistupovat citlivě a diferencovaně, v žádném případě ji nelze vnímat jednotně a závěry učiněné pro jedno sportovní odvětví nelze bez dalšího uplatnit v jiném odvětví. Například naražení hokejisty na mantinel, jež je do jisté míry předpokládaným jevem, bude nepochybně posuzováno jinak, než vražení hráče kulečnicku na kulečnickový stůl, kdy evidentně půjde o excesivní vybočení z běžného způsobu hry. Diferenciaci sportovních disciplín je nutné zohledňovat i při uplatňování okolností vylučujících protiprávnost činu. Přestože spektrum nehod a zranění, která se přihodí v průběhu sportu, je široké, individuální přístup by měl být založen na shodných výchozích právních základech.

11. RESUMÉ

The aim of this diploma thesis was to provide more insight into the Criminal liability of sportsmen for sports injuries which I regard as the current and interesting topic. In connection with incessantly growing popularity, commercialization and media publicity of sport is necessary to move towards the legal regulation of sport and its various aspects, including legal liability. The problem I see even in the lack of interest and literature in the Czech legal environment.

The thesis is systematically divided into eight main chapters. In the first chapter, I deal with the definition and description of sport, sport's injuries, and the relationship between sport and law. I think to explain these basic concepts is important for this theme. In my opinion, it is very difficult to determine the exact boundaries between action sport and the law. Here is also a brief historical outline of the development of sportsmen liability for sports injuries.

The second part deals with sports and legal regulation. The attention is paid on contemporary Czech legal regulation, theoretical approaches, judicature which has appeared in the area of legal liability of sportsmen for sports injuries. I compared domestic legal regulation with the legal regulations in Germany.

The third chapter discusses the focuses on the issue of civil liability of athletes for sports injuries. The following part of this diploma thesis describes the most debated issue in sports, which undoubtedly is the criminal liability of sportsmen for sports injuries. In this chapter, I analyze criminal cases of sports injuries, which were resolved by the Czech Highest Court.

The sixth important chapter is dedicated to the circumstances excluding illegality are discussed. I separate the limits of criminal liability in individual sports, combat sports, and collective sports and next chapters of this diploma thesis describe the criminal liability in combat sports and in collective sports.

In the last chapter, I analyze the case of sports injuries, which were resolved by the Regional Court in Pilsen. This case wasn't public so I think It can have a beneficial effect for readers.

Everybody wants to remove sport's fouls which leads to injuries. Protection of health and life should be the primary value for each of us, the more so for a sportsman who works with the body. I think when the court deciding to sport-legal liability he should deal with the behavior of players and the method of injury, not

just whether there has been a violation of the rules of the game. The court should take account of the different character and the different rules. In my opinion, these aspects are very important for the criminal liability of sportsman. It is not possible to do a general principle of liability for all sports.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. 1488 s. ISBN 978-80-7502-127-4.

COUFALOVÁ, Bronislava; PINKAVA, Jan; POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 160 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

KUKLÍK, Jan; HAMERNÍK, Pavel; SUP, Martin; et al. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. 182 s. ISBN 978-80-87284-28-5.

ČORBA, Jozef; et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. 129 s. ISBN 978-80-904024-1-6.

KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 316 s. ISBN 978-80-210-6040-1.

KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001. 278 s. ISBN 80-7179-532-1.

SÁDOVSKÝ, Stanislav. *Právní aspekty násilí ve sportu*. Praha: Karolinum, 2010. 114 s. ISBN 978-80-2461836-4.

NOVOTNÝ, František., SOUČEK, Josef. et al. *Trestní právo hmotné*, 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o. 2010. 400 s. ISBN 978-80-7380-291-2.

LEWIS, Adam, TAYLOR, Jonathan. *Sport: Law and Practice*. 2. vydání. Haywards Heath: Bloomsbury Professional, 2008, s. 1087.

OTTO, Jan. *Ottův naučný slovník*. Díl XXIII. Praha: nakladatel J. Otto, 1905. 1115 s.

OLIVA, Pavel; *Solón*. Praha: Svoboda. 1971. 246 s.

Komentářová literatura

JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné*. 2. vydání. Praha: Leges, 2010. 904 s. ISBN 978-80-87212-49-3.

ŠÁMAL, Pavel, a kol. *Trestní zákoník I: komentář*, 2. vydání, Praha: C. H. Beck. 2012. 1450 s. ISBN: 978-80-7400-428-5.

ŠÁMAL, Pavel, a kol. *Trestní zákoník I: komentář*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck. 2009. 1287 s. ISBN 9788074001093.

LAVICKÝ, Petr, a kol.: *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck. 2014. 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9.

HULMÁK, Milan, a kol.: *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck. 2014. 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8.

Odborné články

FASTNER, Jindřich. K trestněprávnímu postihu nedovolených zákroků ve fotbalu. *Trestněprávní revue*. 2007, č. 11, s. 330.

KUČERA, Pavel; PTÁČEK, Michal. Několik poznámek k trestní odpovědnosti ve sportu. *Trestní právo: odborný časopis pro trestní právo a obory související*. 2009. č. 1. s. 3 – 6. ISSN 1214-3758.

KOCINA, Jan. *Přípustné riziko ve sportu*. Bulletin-advokacie.cz [online]. 2016, březen [cit. 20. 12. 2018]. Dostupné na WWW: <http://www.bulletin-advokacie.cz/pripustne-riziko-ve-sportu?browser=mobi>

KRÁLÍK, Michal. *Právní odpovědnost za sportovní úrazy*. Právní rádce. [online]. 2007, únor [cit. 12. listopadu 2018]. Dostupné na WWW: <https://pravniradce.ihned.cz/c1-20421910-pravni-odpovednost-za-sportovni-urazy>

HRUŠKA, J.; HRUŠKA, P. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v České republice. *Trestní právo*. 2013, č. 1, s. 6 – 18.

KLAPAL, Vít. Svolení poškozeného jako okolnost vylučující protiprávnost. *Trestněprávní revue*. 2005, roč. 4, č. 10, s. 259 - 267.

KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost za sportovní úrazy aneb „Quo vadis, moderní sporte?“. *Právní rádce*. 2007, č. 2, s. 4 – 18.

KRÁLÍK, Michal. *Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (aktuální vývojová východiska a nový český občanský zákoník)*. Bulletin-advokacie.cz [online]. 2015, srpen. Dostupné na WWW: <http://www.bulletin-advokacie.cz/civilnepravni-odpovednost-sportovcu?browser=mobi>

KRÁLÍK, Michal. K odpovědnosti sportovce za škodu způsobenou sportovním úrazem při výkonu sportovní činnosti. *Jurisprudence*. 2005, roč. 14, č. 5, s. 56 - 69.

KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost sportovce za sportovní úrazy (historická východiska a přístupy legislativy - úvod do problematiky). *Jurisprudence*. 2006, roč. 15, č. 5, s. 24-36.

KRÁLÍK, Michal. Legislativní a judikatorní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue*. 2006, roč. 5, č. 8, s. 228-236.

KRÁLÍK, M. Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. a 21. století. *Soudní rozhledy*. 2006, roč. 12, č. 8. s. 285 – 205.

Právní předpisy

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/20012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 60/2000 Sb., o ochraně olympijských symbolik, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání, ve znění pozdějších předpisů.

Soudní rozhodnutí

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. května 1978, sp. zn. 10 Co 190/76.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. prosince 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. prosince 2003, sp. zn. 25 Cdo 1960/2002.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. února 2005, sp. zn. 25 Cdo 1506/2004.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. dubna 2007, sp. zn. 8 Tdo 396/2007.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. října 2007, sp. zn. 3 Tdo 510/2007.

Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 28. února 2008, sp. zn. I. ÚS 1939/07.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. srpna 2008, sp. zn. 6 Tdo 272/2008.

Rozhodnutí Krajského soudu v Plzni ze dne 13. července 2009, sp. zn. 15 Co 287/2009.

Rozsudek Okresního soudu v Blansku ze dne 26. října 2010, sp. zn. 77 C 353/2009.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. listopadu 2012, sp. zn. 25 Cdo 4287/2011.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. května 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. června 2015, sp. zn. 8 Tdo 418/2015.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 7 Tdo 561/2016.

Rozhodnutí OLG Köln ze dne 30. prosince 1993, sp. zn. 1U 66/1993.

Internetové zdroje

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Evropská charta sportu* [online]. Vydáno 12. 10. 2006. [cit. 23. listopadu 2018]. Dostupné na WWW: <http://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu>

LÉKO, Kristián. *Právní posuzování sportovních úrazů bude vždy kontroverzní. Česká pozice.* [online]. 2017, červen [cit. 10. prosince 2018]. Dostupné na WWW: http://ceskapozice.lidovky.cz/pravni-posuzovani-sportovnich-urazu-bude-vzdy-kontroverzni-p6f-/tema.aspx?c=A170606_123852_pozice-tema_lube

Pravidla fotbalu FAČR. [online]. Dostupné na WWW: <https://rozhodci.fotbal.cz/ke-stazeni/p15>

Pravidla MMA. [online]. Dostupné na WWW: <http://www.mmaa.cz/pravidla>.

JEŽEK, Petr. *Fotbalový obránce při skluzu zlomil protihráči nohu. Je nevinný, řekl soud.* [online]. idnes.cz, 4. prosince 2017. [cit. 22. listopadu 2018]. Dostupné na WWW: https://www.idnes.cz/plzen/zpravy/fotbal-klatovy-soud-rozsudek-nezamyslice-velky-bor.A181204_120612_plzen-zpravy_vb

DRCHAL, Václav. *Fauly na kriminál. Soudy řeší, jak a zda vůbec mají trestat sportovce, který zranil soupeře.* Euro.cz. [online]. 30. prosince 2018, [cit. 12. ledna 2019]. Dostupné na WWW: <https://www.euro.cz/udalosti/fauly-na-kriminal-1433246>

PHIL, Jay. *At the 33rd anniversary approaches, WBN remembers the devastating events that transpired in ten months between June 1983 and March 1984.* [online]. worldboxingnews.net, 2. března 2017. [cit. 22. ledna 2019]. Dostupné na WWW:

<https://www.worldboxingnews.net/2017/03/02/almost-33-years-on-we-will-never-forget-the-billy-collins-jr-tragedy/>

ZEMAN, Radek. *Počet zásahů Horské služby se letos opět zvýšil, přibyly hlavně úrazy*. Tisková zpráva Horské služby ČR, o.p.s. [online]. 2018, květen [cit. 8. ledna 2018]. Dostupné na WWW: <https://www.horskasluzba.cz/cz/aktualni-informace/aktualne/tiskove-zpravy/2686-pocet-zasahu-horske-sluzby-se-letos-opet-zvysil-pribyly-hlavne-urazy>

Ostatní zdroje

Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/20012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.